

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Jämförbarhet i hållbarhetsredovisning

En studie av tillämpningen av GRI G4 bland företag i finansiella sektorn
och gruv-och metallsektorn.

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Externredovisning & Corporate Sustainability
Vårterminen 2018
Handledare: Gert Sandahl

Författare: Beatrice Sörby
Mikaela Bjure

Sammanfattning

Författare: Beatrice Sörby & Mikaela Bjure

Handledare: Gert Sandahl

Titel: Jämförbarhet i hållbarhetsredovisning - En studie av tillämpningen av GRI G4 bland företag i finansiella sektorn och gruv-och metallsektorn.

Bakgrund och problem: GRI G4 är ett principbaserat ramverk som används av företag och organisationer i olika branscher och sektorer. Stor flexibilitet i tillämpningen av ramverket riskerar att medföra skillnader i innehåll och struktur i hållbarhetsredovisningen, vilket motverkar jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen. Detta är problematiskt då intressenters möjlighet att bedöma och jämföra hållbarhetsarbete mellan olika företag kan påverkas negativt.

Syfte: Syftet med studien är att undersöka hur riktlinjerna för hållbarhetsredovisning enligt GRI G4 tolkas och tillämpas av företag i två olika branscher, och om detta leder till jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen.

Metod: För att besvara frågeställningarna har en kvalitativ studie genomförts. Rapporten baseras på sekundärkällor och består av en kvantitativ och en kvalitativ del. Den kvantitativa delen är en kartläggning av antal rapporterade väsentlighetsaspekter bland de valda företagen, och den kvalitativa delen är en analys baserad på GRI:s principer för hållbarhetsredovisningens innehåll (intressenthänsyn, väsentlighetsanalys, hållbarhetssammanhang och fullständighet). Även redovisningarnas struktur har studerats. Handelsbanken, Nordea, Swedbank, Boliden, LKAB och SSAB valdes ut för närmare studier. Resultatet analyserades i enlighet med referensramen, vilken utgörs av nyinstitutionell teori, intressentteori och legitimitetsteori.

Resultat och slutsats: Intressentförväntningar och behov av att skapa och behålla legitimitet är sannolikt starka drivkrafter till varför företag hållbarhetsredovisar. Hur företagen hållbarhetsredovisar enligt GRI G4 präglas till stor del av den institutionella miljön inom branschen. Den institutionella miljön påverkar därför redovisningens utformning och innehåll. Skillnader i detaljrikedom, struktur och väsentlighetsaspekter observerades i studien. Flexibilitet i tillämpningen av GRI G4 påverkar därför jämförbarheten mellan företag och branscher.

Förslag till fortsatt forskning: Studera ett större antal företag och branscher för att undersöka i vilken grad företag arbetar med hållbarhet i praktiken, huruvida hållbarhetsredovisningar är jämförbara mellan länder och om EU-direktiv 2014/95/EU påverkat hållbarhetsredovisningens kvalitet och omfattning.

Nyckelord: Hållbarhetsredovisning, Redovisning, Hållbarhet, Global Reporting Initiative, GRI G4, Jämförbarhet, Legitimitet, Intressenter, Isomorfism.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problemdiskussion	9
1.3 Syfte	11
1.3.1 Frågeställning	11
2. Referensram	11
2.1 Tidigare studier	11
2.2 Vetenskapliga teorier	14
2.2.1 Legitimitetsteori	14
2.2.2 Intressentteori	15
2.2.3 Nyinstitutionell teori	16
2.3 Ramverk	17
2.3.1 Hållbarhetsredovisning - Global Reporting Initiative - GRI	17
2.3.2 GRI:s fyra principer	18
2.4 Sammanfattning av litteraturavsnitt	19
3. Metod	20
3.1 Tillvägagångssätt	21
3.2 Datainsamling	23
3.3 Urval av branscher och företag	24
3.4 Diskussion av metod	25
4. Resultat	26
4.1 Sammanställning av väsenlighetsaspekter	28
4.2.1 Intressenthänsyn	28
4.2.2 Väsentlighetsanalys	30
4.2.3 Hållbarhetssammanhang	32
4.2.4. Fullständighet	36
4.2.5. Struktur	38
5. Analys	40
5.1 GRI-aspekter	41
5.2 Intressenthänsyn	42
5.3 Väsentlighet	43
5.4 Hållbarhetssammanhang	45
5.5 Fullständighet och struktur	47

6. Slutsats	48
6.1 Vidare forskning	50
7. Referenslista	51
8. Bilagor	57
8.1 Bilaga 1 Excel-fil med GRI-aspekter	57
8.2 Bilaga 2 Frågor till den kvalitativa analysen	58
8.3 Bilaga 3 FN: s mål för hållbar utveckling	59

Tabellförteckning

Tabell 1 Mall för kartläggning av GRI-aspekter	22
Tabell 2 Urvalskriterier av företag	24
Tabell 3 Sammanställning av samtliga företags rapporterade GRI-aspekter	27

Centrala begrepp och definitioner

CSR: Företagens sociala ansvar. CSR inkluderar ofta respekt för mänskliga rättigheter, arbetsrättsprinciper och att upprätthålla grundläggande miljöstandarder (Svenskt Näringsliv, u.å)

EU direktiv 2014/95/EU om redovisning av icke-finansiell information och mångfaldspolicy: Direktivet innebär att företag som har fler än 250 anställda, en nettoomsättning på mer än 350 mkr och en balansomsättning på mer än 175 mkr skall upprätta en hållbarhetsredovisning. Hållbarhetsredovisningen skall inkludera information om miljö, sociala förhållanden, personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Format för rapportering är flexibelt, men etablerade ramverk och extern granskning rekommenderas (FAR, 2016).

Finansiella sektorn: Aktörer som främst ägnar sig åt att förmedla finansiella tjänster eller finansiell förmedling (SCB, u.å).

FN:s mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals): Består av 17 mål för hållbar utveckling syftar till att motverka klimatförändringar, utrota fattigdom och skapa fredliga samhällen till år 2030 (FN, u.å)

GRI/ GRI G4: Ramverk för hållbarhetsredovisning. Utgår från att företaget redovisar social, miljömässig och ekonomisk påverkan (Triple Bottom Line). GRI används idag av 74% av världens 250 största företag (KPMG, u.å). G4 är GRI:s senaste riktlinjer och släpptes år 2013 (GRI, u.å, a).

Hållbarhet och hållbar utveckling: Definieras ofta som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov” (FN, 1987). Ett samspel mellan social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet anses utgöra grunden för en hållbar utveckling.

Hållbarhetsredovisning: Redovisning av icke-finansiell information. Innebär vanligtvis redovisning av upplysningar om miljö, åtgärder för att motverka korruption, respekt för mänskliga rättigheter samt social-och personalrelaterade frågor (PWC, 2016).

Metall-och gruvindustrin: Företag verksamma inom gruvdrift samt brytning och framställning av metall från malm (NE, u.å, a).

Triple Bottom Line (TBL): Ett koncept som syftar till att få företag att inkorporera sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter i verksamhet och redovisning (Investopedia, u.å).

Organisationer

Equator Principles (EPS): Equator principerna är ett ramverk för riskhantering som finansiella institutioner har antagit för att för att bedöma miljö-och sociala risker i projekt. (Equator Principles, u.å.).

IASB : International Accounting Standards Board (IASB) ger ut IFRS som är ett ramverk för externredovisning. År 2002 antog Europeiska Unionen en förordning som innebar att alla noterade bolag skall tillämpa IFRS i sin redovisningen. (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016)

ILO: Internationella arbetsorganisationens (International Labour Organization) syfte är att alla arbetare och anställda skall jobba under trygga förhållanden. Organisationen tar fram policys, standarder och sammanför representanter från över 187 länder (ILO, u.å).

OECD: Arbetar för ekonomisk samverkan och utveckling. Ger ut policys och arbetar med regeringar världen för att lösa problem relaterade till social, miljömässig och ekonomiska aspekter (OECD, u.å) .

UN Global Compact: En internationellt verksam organisation som arbetar för hållbar utveckling och socialt ansvarstagande bland företag. Organisationen ger ut principer och verkar för att sammanföra företag i syfte att lösa globala problem (GC Nordic, u.å).

UNEP: Är FN:s miljöprogram som består av att korrigera utvecklingen av miljöprogram runt om i världen samt att bygga upp miljöprogram i regioner där det finns ett behov. (UNEP, u.å.).

1. Inledning

Inledningsvis presenteras bakgrunden och syftet med hållbarhetsredovisning. Denna ämnar att ge läsaren en grundläggande förståelse för ämnet. I problemdiskussionen belyses komplikationer med befintliga ramverk, och vilka konsekvenser detta kan få för företag och intressenter. Diskussionen leder läsaren vidare till uppsatsens syfte och frågeställning.

1.1 Bakgrund

Ökad medvetenhet om hållbarhet har lett till att efterfrågan på redovisning av icke-finansiell information har ökat sedan 1990-talet (Hahn & Kühnen, 2013). Målet med hållbarhetsredovisning är huvudsakligen att öka transparensen i kommunikation med intressenter, för att på så sätt skapa legitimitet för organisationen (Hogner, 1982). Hållbarhetsredovisning utgör därför en viktig del i företagets CSR-arbete (Hahn & Kühnen, 2013). Legitimitet och acceptans från intressenter är avgörande för företagets långsiktiga överlevnad, och företaget anpassar sig därför till rådande normer och regler i samhället (Deegan, 2014).

Sverige var det första landet i världen att införa krav på hållbarhetsredovisning bland statligt ägda företag. År 2007 fattades beslutet att alla statliga företag skulle upprätta en hållbarhetsredovisning (Borglund, Frostensson & Windell, 2010). Redovisning av icke-finansiell information spred sig tidigt bland aktörer i den privata sektorn, och svenska företag har därför ansetts vara föregångare på området (KPMG, 2015). Vidare har hållbarhetsredovisning fått en ökande betydelse genom Europeiska Unionens krav 2014/95/EU på hållbarhetsredovisning bland stora företag (FAR, 2016).

För redovisning av finansiell information finns internationellt etablerade standarder, och IFRS är sedan 2002 lagstadgat i Europeiska Unionen (Marton, Lundqvist & Pettersson,

2016). Harmonisering av redovisningsprinciper inom EU syftar till att öka jämförbarhet, transparens och främja hög kvalitet i redovisningen (Lundqvist & Falkman, 2016).

Metoder för redovisning av icke-finansiell information har utvecklats över tid, och bristen på internationellt etablerade ramverk för hållbarhetsredovisning ledde inledningsvis till stora skillnader i redovisningens innehåll och struktur. Efterfrågan på ett standardiserat ramverk för hållbarhetsredovisning växte, och år 1997 grundades Global Reporting Initiative. Genom harmonisering av redovisningsprinciper för icke-finansiell information var syftet att främja jämförbarhet av företags hållbarhetsarbete (Levy, Brown & De Jong, 2010). I likhet med IFRS bygger hållbarhetsredovisning enligt GRI på jämförbarhet, verifierbarhet, läglighet i tid och förståelse. GRI ger därtill ut specifika riktlinjer redovisning av företagets sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan (GRI, u.å, a). Organisationen har även fyra principer för redovisningens innehåll. Dessa är intressenthänsyn, väsentlighet, hållbarhetssammanhang och fullständighet (Larsson & Ljungdahl, 2008).

GRI:s första riktlinjer gavs ut år 2000, och år 2014 lanserades fjärde generationen av rekommendationer, kallad G4 (GRI, u.å, b). G4 är ett principbaserat ramverk, som bygger på att företag identifierar och redovisar väsentlig information (GRI, u.å, c). Väsentlig information är något som är betydande för företaget, och endast denna information skall inkluderas i hållbarhetsredovisningen. Vad som anses vara väsentlig information påverkas av bland annat sociala och kulturella normer, lagar och regleringar samt bransch och region (Hahn & Kühnen, 2013). Flexibiliteten i tillämpningen av GRI G4 kan på så sätt ha en negativ inverkan på jämförbarheten mellan företag (Arvidsson, 2017; Boiral & Henri, 2017).

1.2 Problemdiskussion

Utöver att jämförbarhet inom och mellan organisationer kan förhindras, riskerar även interna processer att påverkas negativt av allt för flexibla och generella riktlinjer i hållbarhetsredovisningen (Levy, Brown & De Jong, 2010). I en studie av företag i gruvbranschen som hållbarhetsredovisar enligt GRI G3 observerades en stor spridning i redovisade aspekter, detaljrikedom och språkbruk, vilket relaterades tillbaka till ramverkets flexibla utformning (Boiral & Henri, 2017). Ett stort tolkningsutrymme och att många av

upplysningarna är av kvalitativ karaktär kan dessutom komplicera implementering och utvärdering av hållbarhetsstrategier, och det medför i sin tur att resultatet av hållbarhetsarbetet riskerar att inte utvärderas i absoluta termer (ibid). Det stärker uppfattningen om att hållbarhetsredovisningen inte leder till en beteendeförändring i organisationen (Milne & Gray, 2013). Det stora tolkningsutrymmet i GRI G4 riskerar dessutom att medföra att organisationen strategiskt väljer att redovisa information som gynnar verksamhetens rykte och image (Boiral & Henri, 2017), och vidare kan detta användas för att manipulera och vilseleda intressenter (Hess, 2007). Kritiker menar därför att hållbarhetsredovisning och investeringar i CSR snarare är en viktig marknadsföringsstrategi, än ett verktyg för att göra verksamheten hållbar (Levy, Brown & De Jong, 2010).

Arvidsson (2017) hävdar att kvalitén i hållbarhetsredovisningen visserligen har förbättrats över tid, men att stora utmaningar kvarstår. I en studie av hållbarhetsredovisningar från de 30 största svenska börsnoterade bolagen mellan år 2008 och 2015 observerades en stor spridning i innehåll och struktur i rapporterna. Vidare hade detta en negativ påverkan på jämförbarheten mellan företagen (ibid).

Hållbarhetsredovisning är ett medel för företag att behålla och öka sin legitimitet genom kommunikation med intressenter (Hogner, 1982). Legitimitet tilldelas företaget av dess intressenter, och kommunikation och lyhördhet med viktiga intressentgrupper är essentiellt för att företaget skall överleva på lång sikt. En studie av den svenska gruvindustrin visar att företag verksamma i branschen är högst beroende av acceptans och legitimitet från intressenter, och särskilt från aktörer i närområdet (Lindahl, Beland et al., 2016). Behovet av att kommunicera med intressenter kan förklara varför företag som är verksamma i sektorer med stor social och miljömässig påverkan historiskt sett legat i framkant gällande hållbarhetsredovisning (Higgins & Larringa, 2014).

Detta står i kontrast till företag i den finansiella sektorn, som hittills inte har varit lika framstående inom hållbarhetsredovisning (Larsson & Ljungdahl, 2008). Finansinspektionen gjorde år 2016 en undersökning om hållbarhet i branschen, och resultatet av studien visar på en stor spridning i hållbarhetsarbete mellan organisationerna (Finansinspektionen, 2016). Hur

företag väljer att arbeta med frågorna är till stor del beroende på organisationens storlek och styrs bland annat av efterfrågan från kunder (ibid).

GRI G4 används av företag i en mängd olika branscher och sektorer, och skillnader i tillämpning av ramverket kan påverka jämförbarheten i hållbarhetsredovisningarna. För att förklara varför skillnader och likheter i hållbarhetsredovisningen kan uppträda inom och mellan branscher har nyinstitutionell teori och isomorfism använts när man studerat införande av nya redovisningsstandarder (Dufour, Teller & Luu, 2014). En homogenisering av beteende bland företag inom samma bransch beror oftast på att organisationerna utsätts från liknande institutionella tryck, och detta förklarar varför företag i samma bransch ofta liknar varandra (Higgins & Larrinaga, 2014). För att undersöka eventuella skillnader i tillämpning av ramverket GRI G4 skall hållbarhetsredovisningar från företag i två olika branscher studeras. Företag från finansiella sektorn och företag inom gruv-och metallindustrin har valts ut för närmare studier. Kunskap om likheter och skillnader mellan företag och branscher är värdefull för att formulera riktlinjer som främjar jämförbarhet i framtiden.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att analysera innehållet i hållbarhetsredovisningar från företag i två olika sektorer för att bedöma om GRI G4 främjar jämförbarhet inom och mellan branscherna.

1.3.1 Frågeställning

- Hur ser omfattning och fördelning ut av väsentlighetsaspekter inom och mellan branscherna?
- Observeras det några likheter och skillnader i företagens återgivning av intressenthänsyn, väsentlighetsanalys, hållbarhetssammanhang, fullständighet och struktur?
- Hur kan legitimitetsteori, intressentteori och nyinstitutionell teori förklara eventuella likheter och skillnader i hållbarhetsredovisningarna?

2. Referensram

I detta avsnitt presenteras studiens referensram. För att skapa förståelse för problematiken relaterat till jämförbarhet i hållbarhetsredovisning inleds kapitlet med en tidigare studie på området. Därefter presenteras legitimitetsteori, nyinstitutionell teori och intressentteori vilka utgör studiens teoretiska referensram. Vidare behandlas ramverket GRI G4, och avslutningsvis förs en diskussion där val av teorier motiveras.

2.1 Tidigare studier

Boiral & Henri (2017) har studerat jämförbarhet i hållbarhetsredovisning bland tolv företag i gruvindustrin som vid tidpunkten för studien följde riktlinjer från GRI G3. Hållbarhetsredovisningar och årsredovisningar i syfte att studera huruvida det är möjligt att jämföra hållbarhetsarbetet bland aktörer inom samma bransch. Att undersöka företag i samma bransch motiverades med ett intresse att studera om en strikt tillämpning av GRI G3 och liknande institutionella miljö leder till jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen. Företag i gruvindustrin ansågs relevanta då verksamheterna har en stor social och miljömässig påverkan, både lokalt och globalt.

Jämförbarhet är en mycket central del i hållbarhetsredovisningen, och legitimitet och kredibilitet i redovisningen bygger på ett antagande om att det är möjligt att mäta och jämföra ett företags hållbarhetsarbete. I studien framkom att den information som presenteras i rapporterna uppvisade stora skillnader sett till innehåll, struktur och detaljrikedom. En förklaring till detta går att finna i problematiken i att definiera "hållbar utveckling", vilket enligt författarna leder till skillnader i tolkning och implementering av strategier. Det medför att hållbarhetsredovisningen tenderar att se olika ut, även bland aktörer i samma organisationsfält. (Boiral & Henri, 2017)

Boiral & Henri (2017) identifierade ytterligare ett problemområde i att majoriteten av de aspekter som GRI inkluderar är kvalitativa, snarare är kvantitativa. Kvalitativa aspekter tenderar att vara både ospecifika och omätbara, vilket leder till svårigheter i att presentera konkret information. Då GRI är ett principbaserat ramverk innebär det också stort tolkningsutrymme, vilket medför att företagen själva väljer vad och hur information presenteras. Det riskerar därför att leda till att hållbarhetsredovisningen används för att förmedla en ensidigt positiv bild av företagets hållbarhetsarbete. Risken för greenwashing och att intressenter blir vilseledda är därför stor.

Hur GRI-aspekterna presenteras beror därtill till stor del på kontextuella faktorer såsom sociala och kulturella aspekter, region, lagar och regleringar. Trots att företagen i studien är verksamma inom samma organisationsfält observerades stora skillnader i hur informationen redovisades. De GRI-aspekter som återkom bland samtliga företag presenterades på olika sätt, och skillnader i redovisning av kvantifierbar information observerades också (Boiral & Henri, 2017). Författarna hävdar dessutom att informationen ofta är för ospecifik för att kunna fungera som beslutsunderlag för intressenter, och att skillnader i vilka måttenheter som används för kvantitativ information påverkar intressenters möjlighet att jämföra hållbarhetsredovisningarna.

Enligt Boiral & Henri (2017) framkommer det i tidigare studier att hållbarhetsredovisningen är tydligt separerad från bolagets faktiska hållbarhetsarbete, vilket innebär att tanken om transparens, jämförbarhet och mätbarhet inte efterlevs internt. Författarna menar att problematiken kring att informationen inte är jämförbar inte nödvändigtvis är en konsekvens av brist på standardisering, utan snarare på att innehållet saknar relevanta kopplingar till verksamheten.

Sammanfattningsvis fastslår Boiral & Henri (2017) att informationen i hållbarhetsredovisningen inte är jämförbar, inte ens bland aktörer i samma industri. Trots att samtliga företag följer samma riktlinjer från GRI och utsätts för liknande institutionella tryck observerades stora skillnader i redovisningen. Detta inverkar på intressentens möjlighet att jämföra företagets hållbarhetsarbete. Orsaker till att jämförbarhet motverkas relateras till att GRI-aspekterna ofta är kvalitativa och ospecifika, vilket ger en brist på konkret och mätbar

information i rapporterna. En stor spridning i hur kvantitativa aspekter presenteras identifierades därtill, vilket motverkar jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen ytterligare. Det stora tolkningsutrymmet i ramverket medför dessutom att beslutsfattare själva kan välja vad som redovisas, och att en ensidigt positiv bild av företagets hållbarhetsarbete ofta förmedlas till läsaren. Att upprätthålla en positiv bild av verksamheten kan utgöra ytterligare en förklaring till varför företag tenderar på att fokusera på kvalitativa aspekter i hållbarhetsredovisningen. Avslutningsvis konstaterar Boiral & Henri (2017) att mer konkreta riktlinjer från GRI inte nödvändigtvis är av intresse för redovisande företag, eftersom det förmodligen skulle medföra ökade krav på transparens gällande bolagets negativa sociala och miljömässiga påverkan.

2.2 Vetenskapliga teorier

2.2.1 Legitimitetsteori

Enligt Deegan (2014) är legitimitetsteori en teori som försöker att förklara vad som påverkar beslutsfattande och ledning av en organisation. Legitimitet är baserat på sociala normer för hur en organisation ska agera, och legitimitet är något som organisationen tilldelas från samhället. Förståelse för hur samhället uppfattar organisationen är därför av stor betydelse, eftersom detta ligger till grund för beslutsfattande och agerande (Deegan, 2014). Vidare anser Dowling och Pfeffer (1975) att legitimitet är nödvändigt för ett företags överlevnad, om samhället anser att organisationen saknar legitimitet så kommer detta få stora konsekvenser på organisationens långsiktiga överlevnad (Deegan 2014).

Suchman (1995, p. 574) beskriver legitimitet som

”Legitimacy is a generalised perception or assumption that the action of an entity are desirable, proper or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs and definitions”

Enligt Suchman (1995) är den stora utmaningen för en organisation att behålla sin legitimitet. Det krävs att organisationen över tid klarar av att anpassa sig efter allmänhetens behov och

förväntningar. Eftersom legitimitet baseras på företagets relation med intressenter, måste bolagen vara lyhörda gentemot dessa grupper (Suchman, 1995). Organisationer behöver dessutom vara observanta på förändringar och bör bemöta dessa för att försvara tidigare prestationer och legitimitet. När medvetenhet eller skepticism växer, kommer organisationerna att försöka göra beräkningar och eventuella ändringar för att säkerställa att deras aktiviteter och uppförande är acceptabla i samhället (Wilmshurst & Frost, 2000).

För att ett företag ska bibehålla sin legitimitet så finns ett flertal tillvägagångssätt. Det kan vara processer för att försöka ändra samhällsliga uppfattningar, förväntningar och värderingar, alternativt att företaget anpassar sig till nya normer i den institutionella kontexten (Dowling & Pfeffer, 1975). O'Donovan (2002) hävdar att om en organisation blir accepterad av samhället för sitt samhällsansvar, innebär det att samhället successivt kommer ställa större krav på organisationen.

Anpassning är nödvändigt för behålla legitimitet, och Deegan (2014) hävdar att ett företags agerande till stor del styrs av behovet att skapa, upprätthålla eller reparera legitimitet. En stor del av forskningen inom hållbarhet och hållbarhetsredovisning har använt sig av legitimitetsteorin. Teorin har många likheter med intressentteori och institutionell teori (Deegan, 2014). Hogner (1982) argumenterar för att redovisning av icke-finansiell information är ett sätt för ett företag att behålla och öka sin legitimitet, och legitimitetsteorin kan användas som förklaring till varför hållbarhetsinformation inkluderas i årsrapporter. O'Donovan (2002) hävdar därtill att syftet med att införa hållbarhetsinformation i årsrapporten är att upprätta en positiv bild av företagets sociala och miljömässiga arbete, för att på så sätt öka organisationens legitimitet. Deegan (2014) menar därför hållbarhetsredovisningar upprättas för att tjäna företagets egenintresse, snarare än att ta socialt eller miljömässigt ansvar.

2.2.2 Intressentteori

Intressentteori, eller stakeholder theory, myntades av Freeman (1984). Vanligtvis klassificeras en intressent som en aktör som har ett intresse, eller "stake", i företaget (ibid). Intressenten påverkas av beslut som fattas i organisationen, men har även inflytande att påverka verksamheten (Larsson & Ljungdahl, 2008). Enligt Freeman (1984) är det vanligt att

intressenter delas upp i primära och sekundära intressentgrupper. Primära intressentgrupper är de grupper som företaget identifierar som mest väsentliga för verksamheten.

Freeman (1984) hänvisar till Adam Smiths (Smith, Raphael & Macfie, 1976) tankar om att ett företag är en social institution, som påverkas av faktorer i den interna och externa miljön. För att kunna vara verksam och behålla organisationens legitimitet är det därför viktigt att företaget visar hänsyn till intressenters önskemål och behov (Deegan, 2014).

Förändringar i den interna miljön kan bero på ändringar i befintlig efterfrågan eller relationer med intressenter. Detta kräver agerande men innebär inte nödvändigtvis någon större omställning av affärsmodellen. Förändringar i den externa miljön medför ofta osäkerhet och att verksamhetens förutsättningar att agera påverkas (Freeman, 1984). För att hantera förändringar i den externa miljön behöver företaget identifiera viktiga intressentgrupper och utveckla strategier för att bemöta intressenternas krav och förväntningar (ibid). Kommunikation och lyhördhet mot intressenter är essentiellt för att företaget skall överleva på lång sikt. Intressentteori och hållbarhetsredovisning är tätt relaterat till legitimitetsteori. Genom hållbarhetsredovisning kan företaget kommunicera med sina intressenter i syfte att behålla sin legitimitet (Suchman, 1995; Hogner, 1982).

2.2.3 Nyinstitutionell teori

Nyinstitutionell teori fokuserar på samhällets och organisationsfältets inverkan på en organisation. För att få nödvändig legitimitet anpassar sig företaget efter faktorer i omgivningen, och detta leder till en homogeniseringsprocess bland aktörer i organisationsfältet (Eriksson-Zetterqvist, Kaling & Styhre, 2015). DiMaggio och Powell (1983) använder ordet isomorfism för att beskriva varför organisationer som verkar i samma kontext blir mer lika varandra. Det finns tre mekanismer som påverkar att företag blir likartade. Dessa är tvingande isomorfism, imiterande isomorfism och normativ isomorfism. Enligt Meyer och Rowan (1977) leder isomorfism till att företag blir mer framgångsrika och överlever på sikt. Teorin om isomorfism har använts ett flertal gånger när man studerat införande av nya redovisningsstandarder och när nya principer har utformats (Dufour, Teller & Luu, 2014). DiMaggio och Powell (1983) förklarar de tre mekanismerna följande:

1. Tvingande isomorfism (*coercive isomorphism*) kommer främst från påverkan i form av lagar och regleringar efter vilka organisationen måste anpassa sig. För att agera i enlighet med förväntningar i samhället, samt upprätthålla organisationens legitimitet måste kraven efterlevas. EU-direktivet 2014/95/EU och svenska statens krav på hållbarhetsredovisning i statligt ägda bolag är exempel på tvingande isomorfism.

2. Imiterande isomorfism (*mimetic isomorphism*) uppstår som ett resultat av osäkerhet. Osäkerhet kan uppstå till följd av förändringar i efterfrågan, värderingar, förväntningar och normer i samhället. Vid osäkerhet kan organisationen härma en annan, mer framgångsrik organisations beteende. Genom att härma ett lyckat och beprövat beteende är förhoppningen att organisationen skall bli lika framgångsrik och få samma legitimitet.

3. Normativ isomorfism (*normative isomorphism*) utgår från professionalisering. Organisationer anställer ofta chefer som har en professionell utbildning, och detta leder till att chefer ofta har liknande kunskap och erfarenhet som sedan förmedlas ut i organisationen. Detta medför att organisationer tenderar att bli lika varandra.

Att företag väljer att hållbarhetsredovisa kan vara ett resultat av både tvingande och imiterande isomorfism, och det förklarar varför företag väljer att hållbarhetsredovisa även om de inte är utsatta för risk att förlora legitimitet (Hahn & Kühnen, 2013). GRI rekommenderas av ett flertal inflytelserika organisationer såsom OECD, UN Global Compact och UNEP (GRI, u.å., e ; Higgins & Larrinaga, 2014), och detta har lett till att GRI som ramverk för hållbarhetsredovisning har med tiden institutionaliserats i många branscher (Levy, Brown & De Jong, 2010).

2.3 Ramverk

2.3.1 Hållbarhetsredovisning - Global Reporting Initiative - GRI

Global Reporting Initiative (GRI) är idag världens mest använda ramverk för hållbarhetsredovisning (GRI, u.å., a). Syftet med GRI var att utveckla ett standardiserat

ramverk för hållbarhetsredovisning, för att underlätta benchmarking mellan företag (ibid) samt öka transparens gentemot intressenter (Levy, Brown & De Jong, 2010).

GRI ger ut riktlinjer för hållbarhetsredovisningens struktur och innehåll. Dessa är indelade i tre kategorier. Den första kategorin är generella standardupplysningar, den andra kategorin är specifika upplysningar rörande ekonomisk, social och miljömässig påverkan och den tredje kategorin utgörs av sektorspecifika riktlinjer. Vidare delas den sociala delen upp i fyra kategorier vilka är anställningsförhållanden, mänskliga rättigheter, organisationens roll i samhället och produktansvar. I den miljömässiga kategorin inkluderas aspekter inom material, vatten, biologisk mångfald, utsläpp, produkter och tjänster, efterlevnad, transport och övergripande aspekter (GRI, u.å.,c). De sektorspecifika riktlinjer och rekommendationer utgörs av väsentlighetsaspekter som är mer tillämpliga för företag i vissa branscher (GRI, u.å.,d). Dessa är direkt, eller indirekt framtagna för en viss bransch (Larsson & Ljungdahl, 2008). De första sektorspecifika riktlinjerna som gavs ut var för den finansiella sektorn år 2008 (GRI, u.å., a).

2.3.2 GRI:s fyra principer

GRI har tagit fram fyra principer för redovisningens innehåll (GRI, u.å.,c). Dessa är *väsentlighet*, *intressenthänsyn*, *hållbarhetssammanhang* och *fullständighet*. Nedan beskrivs hur Larsson & Ljungdahl (2008) förklarar principerna.

Väsentlighet

Väsentliga aspekter är sådana aspekter som anses ha en betydande påverkan på organisationen och dess intressenter. Det är upp till företaget att i samråd med intressenter avgöra var organisationen har den största ekonomiska, sociala och miljömässiga påverkan. Endast väsentliga aspekter skall inkluderas i hållbarhetsredovisningen, och väsentlighetsanalysen utgör på så sätt grunden för hållbarhetsredovisningen. Utöver intressenters önskemål och krav kan även lagstiftning, interna kriterier och riktlinjer, internationella överenskommelser och branschspecifika normer påverka vad som anses vara väsentligt.

Intressenthänsyn

Ett företag bör identifiera sina viktigaste intressenter och redovisa hur de har kommit fram till detta i sin hållbarhetsredovisning. En intressent är en individ eller organisation som kan inverka på företagets möjlighet att bedriva verksamheten framgångsrikt, men som även påverkas av företagets agerande. Intressenternas behov och förväntningar påverkar bolagets hållbarhetsredovisning genom väsentlighetsanalysen. Intressentdialogen är en aktivitet som ständigt är aktuell, och tillvägagångssättet för denna dialog samt hur ofta den sker bör nämnas i hållbarhetsredovisningen.

Hållbarhetssammanhang

Syftet med hållbarhetssammanhang är att redovisa hur företaget integrerar och arbetar för en hållbar utveckling. Företag bör förklara vad de gör för att bidra till en hållbar utveckling i det närliggande samhället, på nationell- samt internationell nivå. Det är vanligt att företag kopplar sina interna mål till globala utvecklingsmål, såsom FN:s mål för hållbar utveckling och medlemskap i UN Global Compact. Företaget skall också förklara vad hållbarhet innebär för organisationen. För att förklara hållbarhetsarbetet skall företaget redogöra för hur man arbetar med mål och strategier samt redovisa prestation i förhållande till relevant nyckeltal och gränsvärden.

Fullständighet

Med fullständighet i hållbarhetsredovisningen avses huruvida läsaren kan få en förståelse för bolagets sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan. Detta innebär att företaget i redovisningen skall inkludera information rörande alla enheter som är av betydelse och att det tydligt skall framgå vilken tidsperiod som redovisningen avser. Företag bör därför redovisa väsentlig påverkan från hela värdekedjan, hur skattningar och beräkningar är genomförda samt säkerställa att all relevant information tas med.

2.4 Sammanfattning av litteraturavsnitt

Nyinstitutionell teori och isomorfism förklarar varför företag liknar varandra. En homogenisering av beteende bland företag inom samma bransch beror oftast på att organisationerna utsätts från liknande institutionella tryck. Idéer, normer och värderingar

inom en viss kontext gör att aktörer måste anpassa sig för att få legitimitet, och detta förklarar varför företag i samma bransch ofta liknar varandra (Higgins & Larrinaga, 2014). Nyinstitutionell teori ansågs relevant för studien eftersom detta kan förklara varför likheter i hållbarhetsredovisningen kan uppträda inom en viss bransch, men också varför olikheter mellan olika organisationsfält kan uppstå. Teorin används framförallt vid granskning av hållbarhetsredovisningar från företag i samma bransch.

Legitimitet är nödvändigt för företagets långsiktiga överlevnad, och organisationens agerande styrs till stor del av förväntningar från intressenter och aktörer i samhället. Hållbarhetsredovisning är ett medel för företag att behålla och öka sin legitimitet genom kommunikation med intressenter (Hogner, 1982). Legitimitet tilldelas företaget av dess intressenter, och intressenthänsyn är en viktig del i hållbarhetsredovisning enligt GRI. I syfte att få en förståelse för varför företag hållbarhetsredovisar är därför både intressentteori och legitimitetsteori relevant. GRI:s principer om väsentlighetsanalys, intressenthänsyn, hållbarhetssammanhang och fullständighet utgör grunden för analysen av innehållet i företagens hållbarhetsredovisningar. Hur företagen redovisat respektive princip är av betydelse för att skapa sig en uppfattning om innehållet i redovisningen.

3. Metod

Metodavsnittet ämnar att utförligt beskriva studiens tillvägagångssätt, datainsamling och urvalskriterier för läsaren. Studien består av en kvantitativ kartläggning av GRI-aspekter och en kvalitativ analys baserat på GRI:s principer för hållbarhetsredovisningens innehåll. Metoddiskussion förs löpande, och kapitlet avslutas med en diskussion om studiens begränsningar.

För att besvara de valda frågeställningarna och uppfylla studiens syfte har studien baserats på en kvantitativ och kvalitativ del. Den kvantitativa delen utgörs av en kartläggning av rapporterade GRI-aspekter, och den kvalitativa delen utgörs av en analys av hållbarhetsredovisningens innehåll. Referensramen utformades innan informationen i hållbarhetsredovisningarna tolkades och analyserades. De valda teorierna har på så sätt fått bestämma vilken information som samlats in och hur informationen i hållbarhetsredovisningarna ska tolkas, och detta innebär att en deduktiv ansats har använts i studien. Resultatet av analysen har därefter relaterats till referensramen. Objektiviteten i analysen stärks då den utgår från referensramen, men möjligheterna att göra nya upptäckter begränsas.

Enligt Patel och Davidson (2011) är syftet med en kvalitativ studie att få en djupare förståelse inom ett ämne. Reliabilitet används vanligtvis inte vid en kvalitativ forskningsprocess då denna är sammanvävd med validitet. Varje kvalitativ studie är unik och det finns därför inte regler eller procedurer för att säkerställa validiteten (Patel och Davidson, 2011), för att öka validiteten är det därför viktigt att forskningsprocessen återgivs noggrant (ibid). Uppsatsförfattarna har därför strävat efter att återge varje del i studien så detaljerat som möjligt.

3.1 Tillvägagångssätt

Inledningsvis studerades företagens årsredovisningar, där hållbarhetsredovisningen är en integrerad del. Varje årsredovisning inkluderar ett GRI-index vilken sammanställer rapporterade väsentlighetsaspekter inom respektive kategori. Indexen användes senare för att

sammanställa totalt antal rapporterade väsentlighetsaspekter och för att se hur dessa var fördelade inom standardupplysningar, social påverkan, miljömässig påverkan samt sektorspecifika upplysningar.

För att sammanställa vilka väsentlighetsaspekter som företagen inkluderat i hållbarhetsredovisningen upprättades en tabell. I tabellen inkluderades alla väsentlighetsaspekter inom standardupplysningar (profil, strategi och analys, verksamhetsbeskrivning, redovisningsprinciper samt bolagsstyrning och intressentdialog), ledningens ansats samt specifika upplysning inom social och miljömässig påverkan. Sektorspecifika aspekter för finansiella sektorn och gruv-och metallsektorn inkluderades därtill. Upplysningar inom ekonomi uteslöts baserat på att information rörande bolagets finansiella status och engagemang återfinns i årsredovisningen. Då endast social och miljömässig hållbarhet analyseras innebär detta att en bedömning av företagets ekonomiska påverkan inte kan göras, det innebär en begränsning i studien. Företag kan välja att rapportera enligt nivå "core" och "comprehensive", där "core" ställer lägre krav på hållbarhetsredovisningens omfattning (GRI, u.å., c). Eftersom alla valda bolag rapporterar i enlighet med "core" inkluderades endast dessa aspekter.

Efter att alla GRI-aspekter sammanställts och kategoriserats (standardupplysningar, social påverkan, miljömässig påverkan och sektorspecifika upplysningar) i ett Excelark så bockades rapporterade väsentlighetsaspekter av med hjälp av respektive företags GRI-index, se bilaga 1. Sammanställningen gav en överblick över vilka aspekter som återfinns i redovisningen, antal rapporterade aspekter och hur detta är fördelat i de olika kategorierna. Resultatet av kartläggningen sammanställdes i en tabell för företagen.

Tabell 1 visar den mall som användes för att sammanställa vardera företags antal rapporterade GRI-aspekter.

Tabell 1¹ Mall för kartläggning av GRI-aspekter	
Generella standarder	x av 34
Specifika upplysningar	
- Miljö	x av 34
- Social	x av 48
Sektorspecifika upplysningar	x av 8, x av 17
Totalt:	x av 124, x av 133

Den kvalitativa analysen av hållbarhetsredovisningarna är uppdelad efter väsentlighet, intressenthänsyn, hållbarhetssammanhang, fullständighet och struktur. Frågeställningar för respektive princip formulerades (se bilaga 2) och utifrån dessa analyserades innehållet i hållbarhetsredovisningarna. Därtill studerades även hållbarhetsredovisningarnas och GRI-indexens struktur. Detta ansågs relevant eftersom GRI:s riktlinjer kan medföra att rapporterna struktureras på olika sätt.

3.2 Datainsamling

Inledningsvis tillgodogjorde sig författarna information på hållbarhets- och redovisningsområdet. Kursmaterial från kandidatkursen i redovisning (FEG303) och kandidatkursen i Corporate Sustainability (FEG32S) har varit behjälplig för att tillgodogöra sig grundläggande kunskaper. Därefter har boken *IFRS i teori och praktik* (Marton, Lundqvist & Pettersson, 2016) studerats för att få en inblick i externredovisning. Detta ansågs relevant för att få förståelse för syftet med redovisning. Därefter studerades ramverket GRI G4 för hållbarhetsredovisning.

Vidare påbörjades sökningen av relevant litteratur. Författarna har använt sig av kursmaterial och vetenskapliga artiklar som hämtats från Universitetsbibliotekets sökfunktion, där sökord

¹ På nivån “core” har man tagit med 34 generella standarder. I “specifika upplysningar” finns 34 aspekter gällande miljö och 48 aspekter gällande social påverkan. I den sektorspecifika upplysningar för finansiella sektorn finns 8 aspekter medan i gruv-och metallsektorn finns det 17 aspekter för sektorspecifika upplysningar. Totalt sett finns det 124 GRI-aspekter för den finansiella sektorn och 133 GRI-aspekter för gruv-och metallsektorn.

som "hållbarhet", "redovisning", "hållbarhetsredovisning", "GRI", "legitimitet", "intressentteori" och "nyinstitutionell teori" främst har använts. Till följd av att studien är kvalitativ kommer resultatet att färgas av hur uppsatsförfattarna har tolkat och analyserat informationen i hållbarhetsredovisningarna. Författarna är medvetna om detta, och har genom diskussioner, inhämtning av information från källor med olika ståndpunkter samt genom att ifrågasätta varandra försökt minska risken för alltför subjektiva bedömningar.

Tidigare uppsatser och studier av hållbarhetsredovisning har även studerats. Detta har varit värdefullt för att ta del av användbara källor, minska tidsåtgång för sökande av litteratur samt för att få en känsla för hur en rapport bör upprättas. För att på ett effektivt sätt ta del av relevant information har GRI:s databas använts för informationshämtning. Databasen har samlat hållbarhetsredovisningar från 12 274 organisationer världen över, där 29 772 av de 47 332 redovisningarna är upprättade (GRI Database, 2018).

Efter att referensramen färdigställts studerades "*Defining Materiality - What matters to Reporters and Investors*" (GRI, 2013) samt "*Defining What Matters*" (GRI, 2016). Studierna behandlar väsentlighet inom den finansiella sektorn samt gruv-och metallsektorn, vilket ansågs relevant för uppsatsen. Därefter granskades de sektorspecifika riktlinjerna för "Mining and Metal" och "Financial services". Efter att ett urval av företag gjorts inhämtades årsredovisningar, hållbarhetsredovisningar och GRI-index för respektive företag.

3.3 Urval av branscher och företag

Valet av branscher motiverades med att företag verksamma inom gruv-och metallsektorn historiskt legat i framkant gällande hållbarhetsredovisning (Larsson & Ljungdahl, 2008). Betydelsen av hållbarhet bland företag i den finansiella sektorn skiljer sig. (Finansinspektionen, 2016). Valet att studera två olika branscher motiveras med ett intresse att undersöka huruvida tillämpning av GRI G4 leder till en övergripande jämförbarhet bland samtliga redovisande företag, eftersom harmonisering av redovisningsprinciper och jämförbarhet bland rapporterande företag är två av syftena med ramverket. För att förklara eventuell jämförbarhet bland företag i samma bransch har legitimitetsteori, intressentteori och nyinstitutionell teori använts vid analys.

Vidare för att underlätta genomförande av studien upprättades ett antal kriterier. Det beslutades att endast stora² företag som är listade på Nasdaq Stockholm skulle inkluderas. Vidare fattades beslutet att företag som rapporterar enligt GRI G4 skulle bli föremål för närmare granskning. Författarna valde därtill företag som hållbarhetsrapporterat innan lagkravet 2014/95/EU trädde i kraft 2016-12-31. Erfarenhet av tillämpning av GRI:s riktlinjer för hållbarhetsredovisning ansågs minska antalet felkällor i analysen, eftersom företaget anses ha mer kunskap på området. Årsredovisningen från 2017 ansågs vara mest relevant då den speglar företagets aktiviteter under föregående räkenskapsår, samt att EU-direktivet trätt i kraft. Detta innebär en begränsning då det inte är möjligt att bedöma hur redovisningen har utvecklats över tid.

Tabell 2 sammanfattar kriterier för urval av företag.

Tabell 2 Urvalskriterier av företag
● Stora företag ● Hållbarhetsredovisning år 2017 ● Listade på Nasdaq Stockholm ● Hållbarhetsrapporterar enligt G4 ● Listade i GRI:s databas över rapporterade organisationer ● Listade under “ Financial services” and “Metal products” samt “ Mining” i GRI:s databas ● Hållbarhetsrapporterat under åtminstone tre år (2015, 2016 ,2017)

Vidare tog författarna hjälp av GRI:s databas, där sektorerna “Financial services” och “Metals products” och “Mining” valdes ut. GRI ger ut sektorspecifika rekommendationer där “Metals products” och “Mining” ses som en gemensam sektor. Baserat på GRI:s indelning kommer dessa behandlas som en gemensam sektor. GRI ger även ut rekommendationer för företag inom “Financial services”.

Genom att i GRI:s databas välja sektor (Financial services samt Metal products and Mining), land (Sweden), region (Europe), år för rapportering (2015, 2016 och 2017) gavs träffar på företag som uppfyllde kriterierna. Därefter valdes Boliden, LKAB och SSAB ut för studier av

² företag med fler än 50 anställda i medeltal, mer än 40 miljoner kronor i balansomsättning och mer än 80 miljoner kronor i nettoomsättning (Bolagsverket, 2012).

företag inom sektorn “Metal products and Mining”, och Nordea, Handelsbanken och Swedbank inom “Financial services”.

För att möjliggöra en jämförelse mellan företagens hållbarhetsredovisningar var det önskvärt att bolagen i samma bransch var lika varandra, då liknande kontext och miljö kan påverka utformningen av hållbarhetsredovisningen. Författarna har valt att studera två branscher med tre företag i respektive bransch, och även detta påverkar generaliserbarheten av resultatet. Boliden och LKAB är verksamma inom brytning och förädling av malm, och SSAB framställer stål och metallprodukter. Detta innebär att de tre företagen inte är helt jämförbara. Bankerna är mer homogena och bör därför vara mer jämförbara.

3.4 Diskussion av metod

En begränsning uppstår i att slutsatser baseras på hur författarna tolkar informationen i rapporterna. Bedömningen kan även påverkas av att vissa företag (Handelsbanken, Swedbank) redovisar enligt den svenska översättningen av GRI, medan andra (Nordea, Boliden, LKAB, SSAB) följer GRI:s originalriktlinjer. Översättningen är fullgod och godkänd av GRI, men skillnader i ord och tolkning kan uppstå som följd.

GRI har skapat en mall hur ett företags GRI-index med kategorier bör se ut. Dock har vissa företag lagt aspekter på andra ställen jämfört med GRI:s mall, skapat egna kategorier, samt gjort ett helt eget index. Detta har gjort att det inte har varit möjligt att konsekvent bocka av utifrån GRI:s mall, utan författarna har fått göra en egen bedömning i vilka kategorier aspekterna bör återspeglas. Detta anses dock inte haft någon väsentlig påverkan på resultatet.

Eftersom hållbarhetsredovisningarna upprättas av företaget i fråga finns en risk för att informationen inte återgivits på ett objektiva sätt. Till följd av detta är det möjligt att information utformats för att förmedla en förskönande bild av bolaget. Detta kan påverka läsarens uppfattning av innehållet. Författarna är medvetna om den begränsade insynen i företaget, vilket kan påverka analysen och resultatet av studien.

4. Resultat

Resultatavsnittet presenterar inledningsvis en sammanställning av de väsentlighetsaspekter enligt GRI G4 som återfanns i valda företags hållbarhetsredovisningar. Sammanställningen presenteras i Tabell 3, vilken även visar fördelning av väsentlighetsaspekter i respektive kategori. Därefter följer en sammanställning av Handelsbankens, Nordeas, Swedbanks, Bolidens, LKAB:s och SSAB:s redovisning av intressenthänsyn, väsentlighetsanalys, hållbarhetssammanhang samt fullständighet och struktur.

4.1 Sammanställning av väsentlighetsaspekter

Tabell 3 visar rapporterade väsentlighetsaspekter för samtliga företag. Väsentlighetsaspekterna följer GRI:s kategorisering.

Tabell 3 Sammanställning av samtliga företags rapporterade GRI-aspekter

Företag	Handelsbanken	Nordea	Swedbank	Boliden	LKAB	SSAB
Generella standarder	33 av 34	34 av 34	34 av 34	34 av 34	34 av 34	34 av 34
Specifika Upplysningar						
- Miljö	4 av 34	10 av 34	6 av 34	21 av 34	13 av 34	13 av 34
- Socialt	15 av 48	22 av 48	2 av 48	12 av 48	14 av 48	6 av 48
Sektorspecifika upplysningar	6 av 8	5 av 8	6 av 8	15 av 17	6 av 17	1 av 17
Summa:	58 av 124= 47%	71 av 124=57%	48 av 124=39%	82 av 133=62%	67 av 133=50%	54 av 133= 41%

Källa: egen.

Sammanställningen visar samtliga rapporterade väsentlighetsaspekter i Handelsbankens, Nordeas, Swedbanks, Bolidens, LKAB:s och SSAB:s hållbarhetsredovisningar. Tabellen visar att alla sex företag redovisar nästan samtliga upplysningar inom kategorin “Generella standardupplysningar”. De generella standardupplysningar inkluderar bland annat information som organisationens namn, redovisningsperiod, produkter och tjänster, vilka marknader företaget är verksamt på samt ägandeform. Denna information tas även upp i den finansiella redovisningen. När det kommer till de specifika upplysningarna inkluderar gruv-och metallföretagen något fler aspekter inom miljö än vad bankerna gör.

Hur många miljöaspekter som inkluderas i redovisningen skiljer sig mellan branscherna. Handelsbanken och Nordea rapporterar något fler sociala aspekter än företagen i gruv-och metallbranschen, och de sektorspecifika upplysningarna rapporteras till en högre grad av bankerna. Antal rapporterade aspekter, både totalt och fördelat i respektive kategori, skiljer sig mellan alla företag och båda branscherna.

4.2.1 Intressenthänsyn

Handelsbanken

I Handelsbanken utgörs de primära intressenterna av kunder, medarbetare, ägare och investerare, samt samhället i stort. Primära intressenter är de grupper som direkt påverkas av organisationen. Handelsbanken anger ytterligare sexton intressentgrupper som är väsentliga för verksamheten. Handelsbanken uppger i redovisningen att en ständigt pågående dialog förs med kunder, medarbetare, investerare och samhället i stort. Interaktion med kunder sker på daglig basis på fysiska möten, telefonmöten och kommunikation i digitala kanaler. Medarbetares behov och önskemål tillvaratas genom medarbetarsamtal, utvärderingar och strategisk planering för den enhet medarbetaren är verksam inom. Investerare och aktieägare konsulteras främst under aktieägarmöten och årsstämma. Handelsbanken uppger också att en kontinuerlig dialog förs med organisationer och aktörer i samhället i vilket banken är verksam i. För att upprätthålla intressenternas förtroende och legitimitet för banken är en nära och kontinuerlig dialog av stor betydelse. Under år 2015 och 2016 genomfördes de senaste

dialogerna med bankens primära intressentgrupper. En komplettering av intressentdialogen gjordes år 2017, där interna och externa intressenter deltog in en fördjupad kvalitativ intressentdialog.

Nordea

Nordeas primära intressenter utgörs av medarbetare, ledning och styrelse. Detta innebär att företagets primära intressenter utgörs av aktörer som agerar internt i organisationen, och utöver dessa grupper har företaget identifierat ytterligare sex grupper. Bolagets intressentdialoger baseras på enkäter, diskussioner i forum, undersökningar och intervjuer. Dialoger med medarbetare sker främst genom undersökningar rörande arbetsmiljö och trivsel, samt konversationer rörande företagskultur. Ledning och chefer har kontinuerliga dialoger och kommunicerar i kommittéer och på möten. Styrelsen interagerar via möten. Intressentdialogerna lägger grunden för bankens långsiktiga hållbarhetsengagemang, och de senaste dialogerna genomfördes under 2016.

Swedbank

Swedbanks primära intressenter är kunder, medarbetare, ägare och investerare samt samhälle och omvärld. Bolaget har ytterligare tjugofem intressentgrupper som ses sekundära, med vilka banken inte har lika regelbunden kontakt med. Urvalet är baserat på en identifiering av vilka grupper som har väsentlig påverkan samt kan påverkas av bolaget. I Swedbank skiljer sig formerna för interaktion med respektive grupp beroende på att organisationen är verksam i fyra länder. Lokal anpassning och anpassning efter respektive grupp är därför nödvändig. Interaktion med intressenter är ofta baserad på enkäter som kompletteras med djupintervjuer.

Boliden

Bolidens primära intressenter utgörs av anställda, framtida anställda, boende i närområdet, ägare, kapitalmarknaden, affärspartners, myndigheter och media. Dialoger med intressentgrupper är essentiellt för att Boliden skall prioritera rätt aspekter i sitt hållbarhetsarbete. Interaktion med intressenter är därför ett viktigt verktyg för att identifiera och prioritera behov och önskemål bland företagets viktigaste grupper. Boliden baserar sina intressentdialoger på en analys av orsak, verkan, styrkeförhållanden och legitimitet mellan

företaget och respektive intressentgrupp. Den senaste intressentdialogen genomfördes under år 2016, och baserades på FN:s globala mål för hållbar utveckling.

LKAB

För LKAB är kunder, medarbetare, leverantörer och entreprenörer, närboende, representanter från samebyarna, besöksnäring, intresseorganisationer, ägare, myndigheter och lagstiftare samt skolor, universitet och högskolor företagets primära intressentgrupper. Formerna för intressentdialoger anpassas efter respektive grupp. LKAB lämnar utförlig information om hur och via vilka kanaler man kommunicerar med intressentgrupper. Med kunder har bolaget kontinuerlig kontakt, oftast under forumdiskussioner eller i gemensamma projekt. Utöver den dagliga och informella kontakten med medarbetare genomförs även mer formella möten, utvärderingar och uppföljningar. För att säkerställa kvalitet, hållbarhetsengagemang och samsyn har bolaget regelbundna möten med leverantörer och partners. Eftersom närboende påverkas av verksamheten har bolaget upprättat informationskontor, möten och kommunicerar via nyhetsbrev. För att respektera samebyarnas intressen förs kontinuerliga dialoger för samverkan och upprättande av avtal. För ägare, myndigheter och lagstiftare samt representanter från besöksnäringen är möten den vanligaste formen för intressentdialog. I syfte att uppmuntra samverkan sker kommunikation med intresseorganisationer och representanter från läroverken och universitet på mer löpande basis och i gemensamma projekt.

SSAB

SSAB:s primära intressenter utgörs av befintliga och potentiella kunder, befintliga och potentiella medarbetare, aktieägare, investerare och finansiärer, leverantörer, lokala samhällen samt myndigheter och organisationer. Företagets strategi för intressentengagemang är en vital del i relationen och interaktionen med viktiga grupper. SSAB uppger i sin redovisning att företaget genom interaktion med intressenter kan identifiera risker och möjligheter samt informera om företagets hållbarhetsengagemang. Kommunikation med intressenter är därför viktigt för att prioritera de aspekter som är mest vitala för bolaget, och dialogform anpassas efter intressentgrupp. På mässor och företagsbesök interagerar företaget med kunder. Medarbetarsamtal, enkäter och uppföljningar är de främsta kanalerna för dialog med anställda. På bolagstämmor, aktieägarmöten och genom finansiella rapporter kan bolaget

förmedla nödvändig finansiell information till ägare och investerare. Kommunikation med leverantörer och samarbetspartners sker främst via riktlinjer och policys. Eftersom bolaget har stor inverkan i de lokala samhällena sker även en kontinuerlig dialog på lokal nivå.

4.2.2 Väsentlighetsanalys

Handelsbanken

Handelsbankens väsentlighetsanalys genomfördes i syfte att ta del av intressenters uppfattning om hållbarhet samt för att få förståelse för intressenters förväntningar på bankens agerande. Frågorna kretsade kring aspekter relevanta för Handelsbanken, banker i allmänhet och utvalda väsentlighetsämnen för nyckelintressenter. Handelsbanken har efter dialoger med intressenter tagit fram sex väsentlighetsområden som hållbarhetsarbetet utgår från. Dessa är *“banken och dess kunder”, “bankens roll i samhället”, “bankens indirekta påverkan”, “banken som arbetsgivare”, “banken och dess affärskultur”, och “banken som investering”*.

Nordea

Nordeas senaste väsentlighetsanalys genomfördes 2016, och då deltog 176 intressenter från åtta olika grupper. Väsentlighetsanalysen baseras på intervjuer, och diskussionerna kretsade runt Nordeas hållbarhetsengagemang, risker, möjligheter, kommunikation och styrning. Utifrån detta har 18 väsentlighetsaspekter i tre kategorier identifierats. Nordea har valt att kategorisera väsentlighetsaspekterna i utifrån *“bas, signifikant och tillit”*. Detta symboliseras av en pyramid där basen utgörs av grundläggande aspekter som behöver adresseras för att företaget skall få nödvändig legitimitet. Nivå nummer två utgörs av områden som är affärsmässigt avgörande för att skapa förtroende och kredibilitet. Toppen av pyramiden innehåller tre aspekter som är önskvärda för ett ökat förtroende för verksamheten.

Swedbank

Swedbank genomförde den senaste väsentlighetsanalysen år 2017. Den tidigare väsentlighetsanalysen genomfördes år 2015 och inkluderade endast intressentgrupper i Sverige, men år 2017 deltog även aktörer från Estland, Lettland och Litauen. Underlaget till väsentlighetsanalysen togs fram av ett 40-tal personer med god kunskap om verksamheten. 30 frågor ställdes därefter till 1000 privatkunder, 800 företagskunder, 1800 medarbetare och

20 samhällsaktörer. Därtill genomfördes intervjuer med 10 ägare. Resultatet av väsentlighetsanalysen mynnade ut i 15 aspekter som hållbarhetsarbetet fokuserar på.

Boliden

Bolidens väsentlighetsanalys genomfördes år 2017, och baseras på interna mål, visioner, och FN:s globala mål för hållbar utveckling. Väsentlighetsanalysen från 2017 gjordes med hänsyn till omkringliggande trender, risker och framtida möjligheter och resulterade i 24 frågor kategoriserade efter social, miljömässig och ekonomisk påverkan (Triple Bottom Line). De 24 hållbarhetsområdena upprättades av företagsledningen och fungerar som utgångspunkt för bolagets hållbarhetsstrategi.

SSAB

SSAB:s senaste väsentlighetsanalys genomfördes år 2014. Bolaget uppger sig ha en öppen och kontinuerlig dialog med intressenter för att bygga förtroende samt för att identifiera risker och möjligheter. Initialt genomfördes en bakgrundsanalys som därefter behandlades på en intern workshop. I sista skedet analyserades materialet tillsammans med interna och externa intressenter. Utifrån detta identifierades 12 väsentlighetsaspekter. Dessa delades upp på områdena hållbart erbjudande, hållbar verksamhet och ansvarsfull partner.

LKAB

LKAB genomför väsentlighetsanalyser vartannat år till följd av bolagets långa verksamhetscykler. Den senaste analysen gjordes 2017, och företaget lät då intressenter ranka aspekter som är väsentliga. Utöver den intressentbaserade väsentlighetsanalysen har information från omvärldsanalys, intressentanalys och identifiering av interna aspekter använts för att komplettera.

4.2.3 Hållbarhetssammanhang

Handelsbanken

Handelsbanken anser att långsiktighet är en grundförutsättning för att agera hållbart. Långsiktigheten är sedan länge integrerad i affärsmodellen, och i hållbarhetsredovisningen

lyfts låg risktolerans, nöjda kunder, finansiell stabilitet och jämställdhet fram som en naturlig del i verksamhetens identitet.

Handelsbanken har ett flertal engagemang på lokal, nationell och internationell nivå. Som ansvarsfull aktör i samhället engagerar sig Handelsbanken i integrationsfrågor genom att erbjuda internship för nyanlända och undervisa i privatekonomi. Banken stöttar bland annat internationella organisationer som PRI, UNEP FI, Equator principles och UN Global Compact. Handelsbanken har inkorporerat sex av FN:s mål för hållbar utveckling i verksamheten, vilka tillsammans med bankens egna mål skall bidra till en hållbar utveckling. Dessa är nummer 5 , 8 , 9, 11, 13 och 16. Banken har en hållbarhetskommitté och en hållbarhetschef som är en del av högsta ledningen. Tillsammans med chefer från övriga delar av verksamheten sätts interna riktlinjer, policys och uppförandekoder.

Nordea

För Nordeas VD är hållbarhet synonymt med ett ansvarsfullt agerande. Genom ett ansvarsfullt agerande är det möjligt att minimera risker och identifiera möjligheter. För hållbarhetschefen i koncernen är hållbarhet tätt sammankopplat med långsiktighet, och för att vara långsiktig krävs ett ansvarsfullt agerande i alla avseenden. Hållbarhet och ett hållbart agerande uppges vara en del av alla beslut som fattas i banken, och en viktig del i att vara långsiktig är därtill att fostra en företagskultur som stöttar långsiktighet och ansvarstagande. För att säkerställa att hållbarhet genomsyrar verksamheten är engagemang från ledning och styrelse av stor betydelse.

Styrelsen tar fram policys, riskanalyser, mål och rapporter tillsammans med kommittéer och chefer för respektive affärsområde inom banken. Interna riktlinjer i form av uppförandekoder och policys sätter tillsammans med FN:s mål för hållbar utveckling riktningen för organisationens hållbarhetsstrategier. Nordea fokuserar på mål nummer 3, 8, 13 och 16. Utöver FN:s mål för hållbar utveckling stöttar Nordea även Equator Principles, UNEP FI, och UN PRI med flera på internationell nivå. Att engagera sig i samhällsfrågor är också prioriterat. Nordea har initiativ för att sprida kunskap om ekonomi och stötta entreprenörskap i de nordiska länderna och ordnar årligen en konferens om hållbarhet relaterat till finans och investeringar.

Swedbank

Swedbank vill finnas till och möjliggöra för människor, samhällen och företag att växa. Hållbarhet präglas av värdeskapande, ansvarsfulla affärsbeslut och transparens och Swedbank strävar efter att bidra till en hållbar utveckling för företagets intressenter. VD:n och styrelse har det övergripande ansvaret för bankens hållbarhetsarbete, och detta sker främst genom policys och riktlinjer för verksamheten. Swedbanks "Business Ethics Committee" hanterar ärenden rörande affäretik och hållbarhet, och därtill finns även en "Green Bonds Committee" som ansvarar för hållbarhet i finansiering och investering.

På internationell nivå är Swedbank anslutet till UN Global Compact, och har inkorporerat mål 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 och 13. På nationell nivå engagerar sig Swedbank genom att utbilda i privatekonomi, delta i jobbinitiativ för utrikesfödda akademiker, stötta projekt inom entreprenörskap samt samt ge ut tidningen *Lyckoslanten*.

Boliden

Hållbarhet för Boliden innebär ett långsiktigt värdeskapande för företaget och dess intressenter. Ett ansvarsfullt agerande och omsorg för miljö, samhälle och människa ligger till grund för en hållbar utveckling, och är därför en viktig del i företagets hållbarhetsstrategi. Målet är att bidra till en hållbar utveckling genom att ta fram hållbart producerade metallprodukter och på så sätt vara den första hållbara delen i metallernas värdekedja. Genom att öka andelen energi från förnyelsebara källor, reducera transporter, investera i ny teknologi, återställa naturområden, och genom att återvinna material arbetar Boliden med att minska sin miljömässiga påverkan. Ett ansvarstagande förhållningssätt innebär även att sociala aspekter beaktas. Dessa utgörs primärt av att erbjuda säkra arbetsförhållanden, visa hänsyn för ursprungsbefolkning och intressenter i lokalsamhällen.

Styrmedel för hållbarhetsarbetet består dels av interna riktlinjer och policys, och dels genom att följa riktlinjer från externa aktörer och organisationer. Internt arbetar Boliden främst efter egna uppförandekoder, vilka även gäller för leverantörer. Bolidens uppförandekod är baserad på riktlinjer från UN Global Compact, ILO och OECD. Företaget kopplar dessutom sin verksamhet till mål på nationell och internationell nivå via medlemskap i organisationer.

Boliden är bland annat anslutet till Association of Finnish Steel and Metal, the International Zink Association (IZA), the International Copper Association (ICA), the European Copper Institute (ECI) och the Scandinavian Copper Development Association.

LKAB

LKAB vill bidra till en ansvarsfull utvinning av naturmaterial, minskad energianvändning och ökad produktivitet. Genom förbättringar i ledarskap, lagarbete, problemlösning samt tillväxt strävar företaget efter att skapa långsiktig ekonomisk och hållbarhet, och utöver finansiell stabilitet och lönsamhet är även sociala aspekter såsom respekt för ursprungsbefolkning, respekt för boende i närområdet och säkra arbetsförhållanden av stor vikt. År 2045 skall LKAB vara ett fossilfritt företag och internt pågår en kontinuerlig process för att reducera utsläpp och användning av fossila bränslen och energi.

LKAB:s ledord; *“engagerad- nytänkande-ansvar”* styr tillsammans med den interna uppförandekoden företags hållbarhetsstrategi. År 2017 uppdaterades LKAB:s koncernövergripande hållbarhetsstrategi, vars mål är satta till år 2021. Företaget har länge integrerat hållbarhet i affärsmodellen, och uppdaterar mål och strategi successivt. För att bidra till en positiv utveckling i branschen ställer företaget även krav på leverantörer och samarbetspartners. Styrelsen har det övergripande ansvaret och ansvarar för måluppfyllande och utvärdering, medan verkställande direktör ansvarar för genomförandet. I ledningsgruppen representerar HR och hållbarhetschefen för att frågor rörande hållbar utveckling lyfts och prioriteras. LKAB följer riktlinjer från UN Global Compact, OECD, Euromines och Gruvridas.

SSAB

SSAB:s mål är att bli ett av världens mest hållbara stålföretag. Genom att erbjuda hög hållfast stål vill SSAB möjliggöra för kunder att minska sitt koldioxidutsläpp till följd av lägre vikt, förbättrad bränsleekonomi och förlängd livslängd i sina produkter. Stora satsningar på forskning och utveckling pågår, och SSAB driver tillsammans med Vattenfall och LKAB projektet HYBRIT. Projektet syftar till att skapa världens första fossilfria process för stålframställning genom att ersätta koks och kol med vätgas.

Hållbarhetsstrategin baseras på SSAB:s värderingar, vision och interna uppförandekod. Uppförandekoden efterlevs världen över, och syftet är att denna skall fungera som guide för socialt och miljömässigt ansvarstagande. Företaget har även en leverantörspolicy för att säkerställa att samarbetspartners agerar ansvarsfullt. I SSAB har styrelsen det övergripande ansvaret, och ansvarar därmed för att hållbarhet integreras, prioriteras och efterlevs. SSAB stöttar UN Global Compact, OECD och ILO, och riktlinjer från organisationerna inverkar på interna mål och intern styrning. Därtill är SSAB medlem i Swedish Leadership for Sustainable Development, World Steel Association och Eurometal, med flera. Genom medlemskap i branschorganisationer vill företaget tillsammans med samarbetspartners, leverantörer och konkurrenter verka för en hållbar utveckling i industrin.

4.2.4. Fullständighet

Handelsbanken

Handelsbankens hållbarhetsredovisning inkluderar information från alla delar av verksamheten, både i och utanför Sverige. I den fördjupade informationen om hållbarhet finns nyckeltal för respektive väsentlighetsaspekt, som Handelsbanken har sammanställt i tabellform. Information från alla länder och alla kontor återfinns i tabellen, och här presenteras även sammanställningar sedan år 2013. Det går även att finna information om bland annat skattebetalningar, skapat och genererat värde, samt information rörande mänskliga rättigheter, anställda och bankens uppförandekod. Därtill presenteras miljödata som behandlar utsläpp, affärsresande, energikonsumtion och resurseffektivitet. För majoriteten av väsentlighetsaspekterna presenteras information som visar utveckling sedan år 2013, uppdelat på koncernnivå och per land.

Nordea

I Nordeas hållbarhetsredovisning har banken sammanställt information från hela verksamheten. Hållbarhetsrelaterad information presenteras efter affärsområde i banken. Efter den inledande intervjun av Nordeas VD och hållbarhetschef presenteras bankens kortsiktiga hållbarhetsmål. Under år 2017 uppnåddes 6 av 9 mål, och tre nya lades till. De uppnådda målen bestod av presentation av de nya minimimålen relaterat till hållbarhet, kartläggning av regleringar och internationella konventioner samt dess påverkan på banken,

systematiserad datainsamling och verifiering av data, lansering av positionering rörande klimatförändringar samt en harmonisering av intern policy för mångfald i styrelsen.

Nordeas intressenter, intressentdialogform och huvudsakliga väsentlighetsaspekter presenteras i tabellform i hållbarhetsredovisningens sista del. Bankens miljömässiga påverkan återfinns i en tabell och huvudkategorierna utgörs av energiintensitet, totala koldioxidutsläpp och koldioxidintensitet. Information om mångfald och jämställdhet är kategoriserad på koncernnivå men även efter respektive land. All information som presenteras är sammanställd av Nordea från 2016 och 2017.

Swedbank

Swedbanks hållbarhetsredovisning är en sammanställning av information från verksamheten i Sverige, Estland, Lettland och Litauen. Inledningsvis presenteras en översiktsbild av åtaganden, ramverk, styrning och rapportering. Hållbarhetsredovisningen bygger på identifierade väsentlighetsaspekter och presenteras i tabeller, diagram och i löpande text. Information i hållbarhetsredovisningen presenteras både på koncernnivå och uppdelat per land. Data rörande miljömässig påverkan och utsläpp av växthusgaser är sammanställda i tabeller uppdelat per land och typ av utsläpp för år 2015-2017. Skattebetalningar, information rörande anställda och investeringar i samhällsengagemang presenteras också för år 2015-2017.

Boliden

Boliden har sex gruvor och fem smältverk i Sverige, Finland, Norge och Irland och information som presenteras i hållbarhetsredovisningen är sammanställd från samtliga verksamhetsdelar. Företaget redovisar sin sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan i enlighet med riktlinjer från GRI.

Boliden sammanfattar väsentlighetsaspekterna i tabellform vilken även visar var påverkan uppstår, samt Bolidens åtaganden och åtgärder. Företagets miljömässiga prestanda presenteras uppdelat på metallutsläpp i vattendrag, metallutsläpp till luft, utsläpp av svaveldioxid, utsläpp av koldioxid och miljömässiga olycksfall. För dessa kategorier återfinns diagram som visar utveckling sedan 2012, resultat för år 2017 samt kommentarer och

förklaringar. Energiintensitet, utsläpp av växthusgaser, antal olyckor, sjukfrånvaro och jämställdhet inkluderar information från år 2012 till och med 2017. Majoriteten av väsentlighetsaspekterna motiveras i löpande text. Diagram som visar påverkan och utveckling inkluderar också. Majoriteten av informationen som sammanställts av Boliden presenteras i tabellform och diagram som visar utveckling för år 2015- 2017.

LKAB

LKAB:s hållbarhetsredovisning inkluderar en sammanställning av data och information från hela verksamheten. Bolaget har inte tagit med tabeller, grafer eller figurer som visar utveckling över tid. De tabeller som presenterar information rörande väsentlighetsaspekterna är från samtliga delar av verksamheten, men visar endast utfall för 2017.

SSAB

Inledningsvis i SSAB:s hållbarhetsredovisning presenteras en beskrivning av långsiktiga mål, kortsiktiga mål samt resultat för år 2017. SSAB har även identifierat påverkan, åtgärder och positiva resultat för alla steg i värdekedjan. Kategorin miljömässig påverkan inleds med långsiktiga mål som skall vara uppnådda år 2020, samt måluppfyllande och utfall för år 2017. Majoriteten av de identifierade väsentlighetsaspekterna inom miljö har sammanställts i tabellform som visar utveckling sedan år 2013. Avsnittet för SSAB:s mål för socialt ansvar inleds med långsiktiga mål och utfallet för år 2017. I kategorin socialt finns information för år 2015-2017, och i vissa fall endast för 2017.

4.2.5. Struktur

Handelsbanken

Handelsbankens hållbarhetsredovisning är kategoriserad efter olika hållbarhetsämnen. Dessa har tagits fram i samråd med intressenter och identifierats i väsentlighetsanalysen. I *“Banken och dess kunder”*, *“Banken och dess roll i samhället”*, *“Bankens indirekta påverkan”*, *“Banken som arbetsgivare”*, *“Banken och dess affärskultur”* och *“Banken som investering”* adresserar Handelsbanken aspekter som är väsentliga för företaget och dess intressenter. Inom varje kategori finns ansvarsfrågor listade, samt vad dessa frågor innebär för Handelsbanken. I GRI-index i slutet av hållbarhetsredovisningen finns en sammanfattning av

informationen i redovisningen, samt index som visar var i hållbarhetsredovisningen som väsentlighetsaspekterna återfinns.

Nordea

Nordeas hållbarhetsredovisning är uppdelad efter affärsområden. Rapporten inleds med en intervju om hållbarhet med bolagets VD, och koncernens hållbarhetschef. Informationen presenteras därefter kategoriserad efter *“Personal banking”*, *“Commercial and business banking”*, *“Wholesale banking”*, *“Wealth management”*, *“Governance”*, *“Risk and compliance”* samt *“People”*. I löpande text förklaras risker, möjligheter och väsentlighetsaspekter för respektive område. I slutet återfinns *“Sustainability notes”* och GRI-index.

Swedbank

Swedbank presenterar, utöver obligatoriska delar för redovisning enligt GRI även strategiska styrdokument och hur banken förhåller sig till FN:s mål för hållbar utveckling. Efter hållbarhetsstyrning är redovisningen uppdelad på *“H1 betala”*, *“H2 spara/placera”*, *“H3 låna/finansiera”*, *“H4 upphandla”*, *“H5 miljöpåverkan”*, *“H6 medarbetare”*, *“H7 IT-säkerhet och motverkande av brott”*, *“H8 anti-korruption”*, *“H9 skatt”*, *“H10 mänskliga rättigheter”* och *“H11 samhällsengagemang”*. Väsentlighetsaspekter motiveras löpande i respektive kategori, och var de identifierade väsentlighetsaspekter återfinns i ett GRI-index i slutet av hållbarhetsredovisningen.

Boliden

Bolidens hållbarhetsrapport är baserat på de 24 frågorna som identifierats i samråd med intressenter och som framkommit i väsentlighetsanalysen. Väsentlighetsaspekterna har sorterats efter bolagets ekonomiska, sociala och miljömässiga påverkan. I GRI-index i slutet av redovisningen motiveras varje GRI-aspekt som varit väsentlig och applicerbar på verksamheten, indelat enligt Triple Bottom Line.

LKAB

Även LKAB:s hållbarhetsredovisning är kategoriserad efter Triple Bottom Line. Väsentlighetsaspekter från intressentdialoger och väsentlighetsanalys har kategoriserats efter

social, ekonomisk och miljömässig påverkan. Bland de specifika aspekterna har miljörelaterade aspekter en större andel än de socialt relaterade. De aspekter som identifierats som väsentliga i samråd med intressenter har ”översatts” till motsvarande GRI-princip, och GRI:s benämningar på respektive aspekt används löpande i hållbarhetsredovisningen. Varje aspekt motiveras, och informationen i både hållbarhetsredovisning och GRI-index är strukturerad efter Triple Bottom Line.

SSAB

SSAB:s hållbarhetsrapport är strukturerad enligt social, ekonomisk och miljömässig påverkan (Triple Bottom Line). Utöver “generella standarder” presenteras hur företaget arbetar med FN:s globala mål för hållbar utveckling, och därefter lyfts påverkan och åtgärder fram för varje del i värdekedjan. Även interna styrmedel och processer presenteras, liksom affärsetik och viktiga frågor som lyfts av intressenter. Väsentlighetsaspekter som är applicerbara på verksamheten motiveras därefter enligt GRI:s benämningar. I slutet återfinns ett GRI-index.

5. Analys

I avsnittet behandlas en analys av resultatet som utgår från studiens referensram. Nyinstitutionell teori och isomorfism, legitimitetsteori och intressentteori har applicerats för att förklara skillnader och likheter i hållbarhetsredovisningarna. Analysen ämnar att belysa faktorer som har en inverkan på jämförbarhet i hållbarhetsredovisningen. Avslutningsvis presenteras studiens slutsats.

5.1 GRI-aspekter

En kartläggning av rapporterade GRI-aspekter genomfördes i syfte att få en ökad kunskap om vilka väsentlighetsaspekter inkluderas i företagens hållbarhetsredovisning. Alla sex företag redovisar nästan samtliga av de generella standardupplysningarna, och en förklaring till detta är upplysningarna behandlar grundläggande information om företaget.

Inom specifika upplysningar redovisade gruv- och metallföretagen information rörande miljö till högre grad än företagen i den finansiella sektorn. Det kan bero på att företagen inom gruv- och metallsektorn har större påverkan på miljö och närområde, och att väsentlighetsaspekter i hållbarhetsredovisningen därför fokuseras på miljömässiga aspekter i större utsträckning än bland bankerna. Företag inom industrin har historiskt sett varit föregångare inom hållbarhetsredovisning (Larsson & Ljungdahl, 2008), och detta kan härledas till ett behov av att skapa legitimitet för verksamheten. O'Donovan (2002) hävdar att hållbarhetsredovisning tjänar till att förmedla en positiv bild av företagets sociala och miljömässiga arbete, för att öka organisationens legitimitet. Behovet av legitimitet skapar incitament att kommunicera företagets hållbarhetsmässiga engagemang till externa intressenter (O'Donovan, 2002), och för att leva upp till samhällets förväntningar på företaget är intressentdialoger därför av betydande vikt.

Företagen inom den finansiella sektorn har en mer indirekt social och miljömässig påverkan till följd av att de erbjuder finansiella tjänster eller finansiell förmedling. Detta blir tydligt då antalet rapporterade aspekter inom kategori miljö är färre än för företagen i gruv-och

metallsektorn, men också då de väsentlighetsaspekter som identifierats främst har ett socialt fokus. Antal rapporterade aspekter var därtill totalt sett lägre än bland företagen i gruv-och metallbranschen. Bankerna rapporterar å andra sidan upplysningar från de sektorspecifika riktlinjerna till en högre grad än företagen ur gruv-och metallsektorn, och detta kan förklaras med att dessa aspekter är mer eller mindre direkt framtagna för företag i den finansiella sektorn. Riktlinjer för banksektorn var dessutom de första sektorspecifika riktlinjerna som lanserades av GRI (GRI, u.å, b), och detta kan möjligtvis ha medfört att bankerna historiskt kan ha prioriterat att rapportera dessa aspekter framför andra väsentlighetsaspekter.

Sammanfattningsvis framkom det tydligt att företagens hållbarhetsredovisningar överlag omfattade ett relativt lågt antal av GRI:s väsentlighetsaspekter (se tabell 3). Detta stöttar Levy, Brown & De Jongs (2010) tankar om att hållbarhetsredovisning till stor del används som en marknadsföringsstrategi för att förbättra företagets image och skapa legitimitet. Även Boiral och Henri (2017) konstaterar att en ensidigt positiv bild av företaget ofta förmedlas till intressenter, vilket ökar risken för greenwashing och vilseledning av intressenter. Deegan (2014) menar att hållbarhetsredovisningar upprättas för att tjäna företagets egenintresse, snarare än för att ta socialt eller miljömässigt ansvar. Publicering av hållbarhetsredovisningen kan därför vara ett resultat av förväntningar på att företag skall hållbarhetsredovisa, snarare än förväntningar på ökat socialt ansvarstagande (ibid).

5.2 Intressenthänsyn

Primära intressentgrupper är de grupper som företag identifierar som mest väsentliga (Freeman, 1984). Handelsbanken, Nordea och Swedbank uppgav i stort sett primära intressentgrupper som är essentiella för alla företag (kunder, medarbetare och ägare). Bankerna var dessutom mindre precisa i beskrivningarna av dialogform för kontakt med intressenter, och vilket kan bero på att interaktion med kunder och medarbetare sker löpande som en naturlig del i att bedriva verksamheterna. Ytterligare en förklaring till de snäva definitionerna av primära intressenter kan bero på att bankernas påverkan är mer indirekt, och att behovet av acceptans från externa aktörer inte är lika stort som för företagen i gruv-och metallindustrin. Bankerna tillhandahåller dessutom kompletta tjänster till sina kunder, till skillnad från företagen i gruv-och metallsektorn som framställer och säljer råvaror och

material för produktion och industri. Detta kan minska beroendet av acceptans och legitimitet från andra aktörer i värdekedjan.

Boliden, LKAB och SSAB inkluderade ett större antal intressenter bland sina primära intressentgrupper. Detta beror förmodligen på att företagen har identifierat fler grupper som kan utöva inflytande över verksamheten. Acceptans och förtroende från dessa grupper är därför nödvändigt för att behålla legitimitet, vilket framkom i studien av Lindahl, Beland et al. (2016). Intressentdialoger och kontinuerlig kontakt med intressenter är av betydande vikt för att företaget skall kunna identifiera förändringar och hot i kontexten, och strategiskt kunna bemöta dessa (Freeman, 1984). Detta är nödvändigt för att behålla legitimitet på lång sikt (Deegan, 2014).

Viktiga intressentgrupper i gruv- och metallbranschen var framförallt ursprungsbefolkning och aktörer i närområdet. Intressentdialoger är en aktivitet som ständigt är aktuell (Larsson & Ljungdahl, 2008), för att strategiskt bemöta förändringar och skapa legitimitet. Boliden, LKAB och SSAB uppgav tydligt hur dialoger med bland annat representanter från samebyar, närboende, besöksnäring samt lokala myndigheter sker. Företagen behöver aktivt söka och upprätthålla kontakt med intressentgrupperna (Suchman 1995; Hogner 1982), vilket kan förklara varför dialogform återgavs mer detaljerat än bland företagen ur den finansiella sektorn. Legitimitet från dessa grupper är avgörande för företagets möjlighet att agera, både i nutid och på lång sikt (Lindahl, Beland et al., 2016; Dowling & Pfeffer, 1975). Att gruv- och metallbolagen främst arbetar mot industrin och andra företag (B2B) kan också medföra ett ökat behovet av extern kommunikation eftersom privatpersoner har en begränsad insyn i verksamheten. Genom hållbarhetsredovisningen kan företagen kommunicera med sina intressenter, för att öka transparens mot externa aktörer (Suchman, 1995).

5.3 Väsentlighet

Väsentlighetsanalysen genomförs i samråd med intressenter och utgör grunden för hållbarhetsredovisning (Larsson & Ljungdahl, 2008). Trots att GRI ger ut riktlinjer för väsentlighetsanalysens genomförande skiljde sig både tillvägagångssätt och resultat mellan bolagen. Flexibiliteten i tillämpningen av GRI och dess påverkan på jämförbarheten mellan

företag belyses i studien av Boiral och Henri (2017). I studien framkommer att även bolag som verkar inom samma bransch och uppger sig att strikt följa GRI påvisar skillnader i hållbarhetsredovisningen, och detta har stor påverkan på jämförbarheten (ibid).

Inledningsvis genomförde bolagen en analys av verksamheten och omkringliggande risker, möjligheter och trender. Därefter tillfrågades intressenter om väsentlighetsaspekter som företagen identifierat, ofta i form av enkäter och intervjuer. Det innebär att företagen i de flesta fall tar fram underlag som intressenterna därefter får lämna synpunkter på, och att väsentlighetsanalysen snarare har presenterats i ett senare skede än tagits fram i samråd med intressenterna. På så sätt har företaget en mycket stor påverkan på vad som anses vara väsentligt, och detta kan påverka transparensen gentemot intressentgrupperna.

Om intressenter inte har möjlighet att vara delaktiga riskerar detta att leda till att förtroendet för organisationen undermineras, och att detta kan i förlängningen leda till att företagets legitimitet påverkas negativt (Dowling & Pferrfer 1975; Deegan, 2014). GRI trycker på vikten av intressentdialoger och engagemang, men om detta inte efterlevs riskerar bolagen att upprätta hållbarhetsredovisning för att tjäna sitt egenintresse (Deegan, 2014). Att hållbarhetsredovisningar till stor del tjänar till att förmedla en idealiserad bild av företaget konstaterades även i Boiral och Henris studie (2017).

Antalet tillfrågade intressenter och frekvens för dialoger varierade mellan bolagen, och i Handelsbanken, LKAB och SSAB:s hållbarhetsredovisningar saknades konkreta uppgifter om processen för väsentlighetsanalysen helt. Det går emot vad Larsson & Ljungdahl (2008) beskriver i GRI:s princip om fullständighet, eftersom en detaljerad återgivning av processen är viktig för att intressenter skall kunna bilda sig en uppfattning om företaget. Mottagare av informationen i hållbarhetsredovisningen har en begränsad insyn i processen, och brist på information kan ha en negativ påverkan på transparens i kommunikationen med intressenter. Läsaren kan ha svårigheter att få förståelse för företagets sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan, vilket kan vilseleda läsaren (Hess, 2007). Detta kan på sikt underminera förtroendet för organisationen och öka risken för greenwashing (Boiral & Henri, 2017).

Resultatet av väsentlighetsanalysen varierade både mellan företagen och mellan branscherna. Bankerna valde att kategorisera väsentlighetsaspekterna efter affärsområde (Nordea) och hållbarhetsämnen (Handelsbanken och Swedbank). Vad hållbarhetsämnen innebar skiljde sig därtill mellan Swedbank och Handelsbanken. Företagen i gruv- och metallsektorn kategoriserade väsentlighetsaspekter efter social, miljömässig och ekonomisk påverkan (Triple Bottom Line), i enlighet med rekommendationer från GRI. Detta underlättar när läsaren skall bilda sig en uppfattning om var företagets sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan sker, och överensstämmer till högre grad med GRI:s princip om fullständighet. Att kategorisera hållbarhetsredovisningen enligt Triple Bottom Line kan ha institutionaliserats i branschen till följd av en lång tradition av hållbarhetsredovisning. Underliggande regler för hållbarhetsredovisningens innehåll och struktur kan vara ett resultat av både tvingande och imiterande isomorfism (DiMaggio & Powell, 1983).

Av hållbarhetsredovisningarna att döma verkar det bland alla bolag finnas stora skillnader i hur väsentlighetsanalysen genomförs. Om formerna för väsentlighetsanalys skiljer sig åt har detta sannolikt en inverkan på hållbarhetsredovisningens utformning och jämförbarheten mellan företagen. Detta stärker uppfattningen om att GRI inte leder till jämförbarhet inom och mellan branscher och företag (Boiral & Henri, 2017). Om tillvägagångssätt och information därtill inte kommuniceras på ett fullständigt sätt påverkar detta intressenternas uppfattning om redovisningens kvalitet (Larsson & Ljungdahl, 2008).

5.4 Hållbarhetssammanhang

Syftet med hållbarhetssammanhang är att företag ska redovisa hur de integrerar och arbetar för en hållbar utveckling, där även företaget bör förklara vad hållbarhet betyder för organisationen (Larsson & Ljungdahl, 2008). En skillnad i tolkning och uppfattning om vad hållbarhet och hållbar utveckling är gick att urskilja mellan branscherna. Alla företag definierade vad hållbarhet är för den egna organisationen, vilket står i kontrast mot vad Arvidsson (2017) observerade i sin studie av de 30 största svenska börsbolagen mellan år 2008 och 2015. Att Handelsbanken, Nordea, Swedbank, Boliden, LKAB och SSAB definierade hållbarhet i sin hållbarhetsredovisning från 2017 kan bero på både ökade intressentkrav men även införandet av EU direktiv 2014/95/EU. EU rekommenderar extern

granskning av hållbarhetsredovisningen (PWC, 2016), vilket ställer högre krav på redovisningens kvalitet. Detta skulle kunna förklara varför företagen inkluderat definitioner för att öka validiteten i redovisningen.

En hållbar utveckling inom branschen är endast möjlig om alla aktörer engagerar sig, och därmed kan även förväntningar och krav på ett visst agerande uppstå (Suchman, 1995). Boliden, LKAB och SSAB uppger att de har policys för leverantörer och samarbetspartners, och på så sätt kan företagen sätta press på andra aktörer i den institutionella kontexten. Policys och krav på samarbetspartners och leverantörer kan leda till ytterligare homogenisering av aktörer i organisationsfältet genom tvingande isomorfism (DiMaggio & Powell, 1983). Agerande i branschen kan därför bero på efterfrågan och krav från intressenter (Deegan, 2014) , men också på tvingande och imiterande isomorfism som leder till att ett homogent beteende etableras (DiMaggio & Powell, 1983). Starkt etablerade regler i organisationsfältet kan förklara varför likheter observerades i Bolidens, LKAB:s och SSAB:s hållbarhetsredovisningar.

Bankerna uppgav att transparens och ansvarsfullt agerande är avgörande för en hållbar utveckling. Långsiktighet och finansiell stabilitet är av betydande vikt, och alla tre företag lyfte främst fram ekonomiska och sociala aspekter av hållbarhet. Lagar och regleringar är viktiga för att skapa legitimitet och förtroende för den finansiella sektorn, och detta innebär tvingande isomorfism för aktörerna i branschen (DiMaggio & Powell, 1983).

Alla tre banker engagerar sig i att utbilda och föreläsa i privatekonomi, i att stötta unga och lyfte volontärbete bland anställda i hållbarhetsredovisningen. Genom att synas och engagera sig i sammanhang där bankerna förväntas ta ansvar och involvera sig, kan de skapa förtroende och upprätthålla legitimiteten för verksamheten och branschen i stort. Det går i enlighet med vad Eriksson-Zetterqvist, Kaling & Styhre (2015) säger, för att få nödvändig legitimitet anpassar sig företagen efter faktorer i omgivningen, och detta leder till en homogeniseringsprocess bland aktörer i organisationsfältet.

Bankerna lyfte dessutom fram medlemskap i internationella organisationer, så som UNEP, FI, PRI och Equator Principles. Alla tre bolag uppger sig dessutom inkorporera FN:s mål för

hållbar utveckling och lyfter fram medlemskap i UN Global Compact. Att i hållbarhetssammanhang lyfta fram medlemskap i välkända organisationer är vanligt enligt Larsson och Ljungdahl (2008) och ofta ett svar på institutionell press. Att inkorporera välkända och etablerade mål skapar legitimitet, och behovet av att arbeta på ett visst sätt kan tolkas som imiterande isomorfism (DiMaggio & Powell, 1983). Genom att uppträda homogent skapar företaget dels legitimitet för den egna verksamheten, men upprätthåller också indirekt en viss branschstandard, vilket i sin tur etablerar normer (O'Donovan, 2014) och regler ytterligare. Att bankernas legitimitet till stor del upprätthålls genom regleringar skulle kunna minska behovet av att skapa legitimitet genom kommunikation genom hållbarhetsredovisning.

5.5 Fullständighet och struktur

Fullständighet i hållbarhetsredovisningen syftar till att företag skall presentera information som är av betydelse för bolaget, bland annat vilken tidsperiod redovisningen avser och grunder för skattningar och beräkningar (Larsson & Ljungdahl, 2008). Fullständighet är nödvändigt för att intressenten skall kunna bilda sig en uppfattning om företagets sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan (ibid).

Skillnader i vilka aspekter som redovisas samt hur informationen redovisas har en stor påverkan jämförbarheten mellan företag (Arvidsson, 2017; Boiral & Henri, 2017). I företagens hållbarhetsredovisning observerades en stor spridning i hur information redovisades. Detta överensstämmer med de observationer som gjordes av Boiral & Henris (2017). Stora skillnader gällande utveckling över tid, detaljrikedom, balans i redovisad information samt uppgifter om mål och måluppfyllande observerades, vilket har en stor inverkan på jämförbarheten mellan företag. Att nästan uteslutande lyfta fram positiv information om företagets hållbarhetsarbete konstaterades även i studien (Boiral & Henri, 2017). Företag tenderar att främst välja kvalitativa aspekter för redovisning, och detta innebär ett större tolkningsutrymme (ibid). Då kvalitativa aspekter är mindre konkreta och mätbara innebär detta möjligheter för företag att välja information som stärker organisationens rykte och image som en ansvarstagande aktör (Dowling & Pferrfer, 1975). I förlängningen medför

detta en risk för både greenwashing (Boiral & Henri, 2017) och vilseledning av intressenter (Hess, 2007).

En stor skillnad i kategorisering av väsentlighetsaspekter observerades också. Strukturen mellan bankerna skilde sig åt medan strukturen inom gruv-och metallsektorn var mycket lika. Handelsbanken strukturerade efter hållbarhetsämnen, Nordea efter affärsområde och Swedbank efter hållbarhetsområde. Vad som inkluderades i hållbarhetsområde och hållbarhetsämne skilde sig mellan Handelsbanken och Swedbank. Detta innebar att det var svårt för läsaren att identifiera var social, miljömässig och ekonomisk påverkan uppstår, vilket inverkar på transparensen gentemot intressenter. Oklarheter i redovisad information går dessutom emot Larsson & Ljungdahls (2008) beskrivning av fullständighet, vilket påverkar läsarens uppfattning om företaget. Därtill upplevdes svårigheter i att jämföra informationen mellan bankerna eftersom benämningar och inkluderad information ofta skilde sig. Vid en jämförelse mellan bankernas hållbarhetsredovisning och hållbarhetsredovisningar från gruv-och metallbranscher var det tydligt att tillämpningen av GRI G4 sker på ett inkonsekvent sätt, både inom och mellan branscher. Detta styrker Arvidssons (2017) uppfattning om att nuvarande riktlinjer för hållbarhetsredovisning inte bara motverkar jämförbarhet mellan branscher, utan även inom branscher.

6. Slutsats

Syftet med studien var att analysera innehållet i hållbarhetsredovisningar från företag i två olika sektorer för att bedöma om GRI G4 främjar jämförbarhet inom och mellan branscherna. Efter en kartläggning av rapporterade GRI-aspekter framkom att alla sex företag redovisar nästan samtliga av de generella standardupplysningarna. Denna information återfinns även i den finansiella redovisningen. Redovisning av miljömässig och social påverkan skilde sig mellan branscherna. Boliden, LKAB och SSAB:s hållbarhetsredovisning var mer omfattande sett till antal rapporterade aspekter, och hade fler väsentlighetsaspekter inom den miljömässiga kategorin än bankerna. Bankerna hade ett större socialt fokus men en stor spridning i antalet rapporterade aspekter observerades mellan företagen i den finansiella sektorn. Gällande sektorspecifika upplysningar hade alla företagen i den finansiella sektorn rapporterat majoriteten av standarderna. En stor spridning i antal rapporterade sektorspecifika upplysningar observerades mellan Boliden, LKAB och SSAB.

Väsentlighetsanalys och intressenthänsyn följer överlag GRI:s rekommendationer. En skillnad i antalet identifierade intressentgrupper observerades mellan branscherna. Bankerna angav färre intressentgrupper än företagen från gruv-och metallbranschen. Former för väsentlighetsanalysens genomförande varierade mellan alla sex bolag, med skillnader i bland annat detaljrikedom. Hållbarhetssammanhang och definition av hållbarhet var relativt homogent bland företagen i samma bransch, men skiljde sig åt mellan branscherna. En stor spridning i fullständighet observerades mellan samtliga bolag, men strukturen för redovisningen var mer homogen för företagen inom gruv-och metallbranschen. Handelsbanken, Nordea och Swedbank strukturerade informationen på skilda sätt.

Det framkom tydligt att alla företag upplever förväntningar och krav från intressenter gällande hållbarhet. Likheter inom branscherna kan förklaras med isomorfism, och ett homogent beteende inom och mellan branscherna kan förklaras genom både imiterande och tvingande isomorfism. Skillnader mellan branscherna kan också förklaras med nyinstitutionell teori eftersom regler för hur aktörer bör bete sig formas av kontexten, och då företagen i studien verkar i olika branscher är det därför inte oväntat att skillnader i

hållbarhetsredovisningen uppstår. Att anpassa sig efter institutionella regler är nödvändigt för att få legitimitet.

Sammanfattningsvis dras slutsatsen att samtliga bolag förmodligen hållbarhetsredovisar som ett svar på intressentförväntningar, institutionell press och för att skapa och behålla legitimitet. Genom harmonisering av redovisningsprinciper för icke-finansiell information var syftet med GRI att främja jämförbarhet mellan företag. Hur företagen hållbarhetsredovisar enligt GRI G4 präglas bland annat av den institutionella miljön inom branschen, och detta innebär att hållbarhetsredovisningar från företag i samma bransch är mer jämförbara. Flexibiliteten i ramverket påverkar detaljrikedom, struktur och innehåll, och som följd påverkas jämförbarheten mellan företagen och branscherna. GRI G4 leder enligt författarna därför inte till den önskade jämförbarheten som ramverket syftar till.

6.1 Vidare forskning

Betydelsen av hållbarhetsredovisning ökar, och kraven på att företag tar ansvar för sin sociala, miljömässiga och ekonomiska påverkan förväntas att öka även i framtiden. Hållbarhetsredovisning är en viktig kanal för att kommunicera företagets hållbarhetsengagemang, och det är därtill av yttersta vikt att hög redovisningskvalitet och jämförbarhet säkerställs. För redovisning av finansiell information finns idag klara regler och principer som säkerställer både kvalitet och jämförbarhet, men med nuvarande ramverk för hållbarhetsredovisning lämnas stora tolkningsutrymmen. Redovisningsinnehåll, kvalitet och struktur påverkas därför av normer och regler inom kontexten som företaget verkar inom.

För att på sikt främja jämförbarhet och hög kvalitet i hållbarhetsredovisningen krävs mer forskning på området. För att få ökad insikt i likheter och skillnader i hållbarhetsredovisning bör studier som inkluderar ett större antal företag och branscher genomföras. Detta för att se om hållbarhetsredovisningar är jämförbara både inom och mellan branscher, och mellan länder. Om alltför stora skillnader identifieras kan detta vara ett tecken på att striktare riktlinjer inom hållbarhetsredovisningen behövs för att främja jämförbarhet.

Det kan därtill vara intressant att studera till vilken grad företag arbetar med hållbarhet i praktiken, för att vidare se om hållbarhetsredovisning faktiskt leder till en beteendeförändring som främjar hållbar utveckling. Detta för att identifiera om det är nödvändigt att ställa högre krav till implementering av åtgärder som omnämns i hållbarhetsredovisningen, i syfte att undvika att hållbarhetsredovisningen används som ett marknadsföringsverktyg.

För att få kunskap om hur hållbarhetsredovisning, och betydelsen av denna, har utvecklats över tid, vore det intressant att dels göra en trendanalys, men också en studie som fokuserar på huruvida EU-direktivet om hållbarhetsredovisning lett till någon förändring.

7. Referenslista

Arvidsson, S., 2017. Hållbarhetsrapportering i de största bolagen : Trender och tendenser. Balans Fördjupning, 2017(3), pp.1–3

Bolagsverket.(2012) *Större och mindre bolag*. Hämtad 2018-04-21.
<http://bolagsverket.se/ff/foretagsformer/aktiebolag/arsredovisning/storre-1.3317>

Boliden. (2018). *Årsredovisning 2017*. Stockholm: Boliden AB.
<https://vp217.alertir.com/afw/files/press/boliden/201803060692-1.pdf>

Boliden.(2018). *Boliden GRI Report 2017*. Stockholm: Boliden AB.
<https://vp217.alertir.com/afw/files/press/boliden/201803060692-2.pdf>

Borglund, Frostensson, Windell.(2010). *Effekterna av hållbarhetsredovisning*. Hämtad 2018-04-21.
<http://www.regeringen.se/49bb56/contentassets/ae1b2a3db1a34b6491f2324ed526a657/effekterna-av-hallbarhetsredovisning-n2010.30>

Borial, O. & Henri, J.F., 2017. Is sustainability performance comparable? A study of GRI reports of mining organizations. *Business & Society*, 56(2), pp.283-317.

Brundtland, G.H., 1987. Report of the World Commission on environment and development:" our common future." United Nations.

Deegan, C., 2014. An overview of legitimacy theory as applied within the social environmental accounting literature. In *Sustainability accounting and accountability*. pp. 248–272.

Dimaggio, P.J. & Powell, W.W., 1983. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), pp.147–160.

Dowling & Pfeffer, 1975. Organizational legitimacy: social values and organizational behavior. *Pacific sociological review*, 18(1), pp.122–136.

Dufour, D., Teller, P. & Luu, P., 2014. A Neo-institutionalist Model of the Diffusion of IFRS Accounting Standards. *Computational Economics*, 44(1), pp.27–44.

Equator Principles. (u.å.) *About Equator Principles*. Hämtad 2018-05-20.
<http://equator-principles.com/about/>

FAR. (2016). *Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy*. Hämtad 2018-04-01.
<https://www.far.se/globalassets/pdf-ovrigt/nya-krav-pa-foretagen-att-uppratta-hallbarhetsrapport.pdf>

Finansinspektionen. (2016). *Finansiella företags hållbarhetsarbete*. Hämtad 2018-05-17.
https://www.fi.se/contentassets/123efb8f00f34f4cab1b0b1e17cb0bf4/finansiella_foretags_hallbarhetsarbeteny170104.pdf

FN. (u.å.) *Globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 2018-05-17.
<https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn-2/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda2030-och-de-globala-malen/globala-malen/>

Freeman, R. Edward, 2010. *Stakeholder Theory*, Cambridge University Press - M.U.A.

Etzion, D. & Ferraro, F., 2010. The role of analogy in the institutionalization of sustainability reporting. *Organization Science*, 21(5), pp.1092–1107.

Global Compact Nordic. (u.å.) *About UN Global Compact*. Hämtad 2018-05-17.
<https://genordic.net/about-un-global-compact/>

GRI. (u.å., a). *About GRI*. Hämtad 2018-05-17.
<https://www.globalreporting.org/Information/about-gri/Pages/default.aspx>

GRI. (u.å., b). *GRI's History*. Hämtad 2018-03-25.
<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx>

GRI. (u.å., c). *G4 Sustainability Reporting Guidelines*. Hämtad 2018-04-10.
<https://www.globalreporting.org/information/g4/Pages/default.aspx>

GRI. (u.å., d). *G4 Sector Disclosures*. Hämtad 2018-04-10.
<https://www.globalreporting.org/information/g4/sector-guidance/sectorguidanceG4/Pages/default.aspx>

GRI (u.å, e). *Linking G4 and the UN Guiding Principles*. Hämtad 2018-05-17.
https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-UNGP_LinkageDoc.pdf

GRI Databas.(2018). *Sustainability Disclosure Database*. Hämtad 2018-04-13.
<http://database.globalreporting.org/>

GRI. (2016). *Defining materiality*. Hämtad 2018-04-02.
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-DefiningMateriality2016.pdf>

GRI. (2013). *Defining materiality what matters to reportees and investors*. Hämtad 2018-04-02
<https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Defining-Materiality-What-Matters-to-Reportees-and-Investors.pdf>

Hahn, R. & Kühnen, M., 2013. Determinants of sustainability reporting: A review of results, trends, theory, and opportunities in an expanding field of research. *Journal of Cleaner Production*, 59(C), pp.5–21.

Handelsbanken. (2018). *Årsredovisning 2017*. Stockholm: Svenska Handelsbanken AB.
[https://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_q-rapporter_hb_2017_sv_arsredovisning/\\$file/hb_2017_sv_arsredovisning.pdf](https://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_q-rapporter_hb_2017_sv_arsredovisning/$file/hb_2017_sv_arsredovisning.pdf)

Handelsbanken. (2018). *Sustainability Report 2017*. Stockholm: Svenska Handelsbanken AB.
<https://mb.cision.com/Main/3555/2454030/793132.pdf>

Hess, D., 2007. Social reporting and new governance regulation: The prospects of achieving corporate accountability through transparency. *Business Ethics Quarterly*, 17(3), pp.453–476.

Higgins, C. & Larrinaga, Carlos, 2014. Sustainability reporting insights from institutional theory. In *Sustainability accounting and accountability*. pp. 273–285.

Hogner, R. H. 1982. Corporate social reporting: Eight decades of development at U.S. Steel. In *Research in Corporate Social Performance and Policy*, Vol. 4 (L. E. Preston, ed.). Greenwich, CT: JAI Press, pp. 243-250.

International Labour Organization. (u.å). *About the ILO*. Hämtad 2018-05-17.
<http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang--en/index.htm>

Investopedia. (u.å). *Triple Bottom Line*. Hämtad 2018-05-17.
<https://www.investopedia.com/terms/t/triple-bottom-line.asp>

KPMG. (2015). *Svenska företag bland de bästa i världen på hållbarhetsrapportering*.

Hämtad 2018-04-02.

<https://home.kpmg.com/se/sv/home/nyheter-rapporter/2015/12/se-news-svenska-foretag-bland-de-basta-i-varlden-pa-hallbarhetsrapportering.html>

KPMG. (u.å). *Global Reporting Initiatives*. Hämtad 2018-05-17.

<https://home.kpmg.com/se/sv/home/tjanster/hallbarhetstjanster/rapportera/gri.html>

Larsson, L.-O. & Ljungdahl, F., 2008. *License to operate : [CSR och hållbarhetsredovisning i praktiken]*, Stockholm: Ekerlid.

Levy, D.L., Szejnwald Brown, H. & de Jong, M., 2010. The Contested Politics of Corporate Governance. *Business & Society*, 49(1), pp.88–115.

Lindahl, Karin Beland et al., 2016. *Konflikter om gruvetablering: Lokalsamhällets aktörer och vägar till hållbarhet : slutrapport*,

LKAB. (2018). *Års- och hållbarhetsredovisning 2017*. Luleå: LKAB AB.

https://www.lkab.com/sv/SysSiteAssets/documents/finansiell-information/arsredovisning/2017_lkab_ars_och_hallbarhetsredovisning.pdf

Lundqvist, Falkman. (2016) *Paradigmskifte inom redovisningen*. Hämtad 2018-05-7.

<https://www.tidningenbalans.se/wp-content/uploads/2016/04/Paradigmskifte-inom-redovisningen.pdf>

Jan Marton, Pernilla Lundqvist & Anna Karin Pettersson, 2016. *IFRS - i teori och praktik, 4:e upplagan*, Sanoma Utbildning, Stockholm.

Meyer, J. & Rowan, B., 1977. Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(1), p.340.

Milne, M.J.J. & Gray, R., 2012. W(h)ither Ecology? The Triple Bottom Line, the Global Reporting Initiative, and Corporate Sustainability Reporting. *Journal of Business Ethics*, 118(1), pp.1–17.

NE. (u.å, a) *Gruvindustrin*. Hämtad 2018-05-17.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/gruvindustri>

NE. (u.å, b). *Intressent*. Hämtad 2018-05-17.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/intressent>

Nordea. (2018). *Årsredovisning 2017*. Stockholm: Nordea Bank AB.
<https://www.nordea.com/Images/37-247332/%C3%85rsredovisning%20Nordea%20Bank%20AB%202017.pdf>

Nordea. (2018). *Sustainability Report 2017*. Stockholm: Nordea Bank AB.
https://www.nordea.com/Images/37-247009/Nordea_Sustainability_Report_2017_printable.pdf

OECD. (u.å). *About the OECD*. Hämtad 2018-05-17.
<http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang--en/index.htm>

O'Donovan, G., 2002. Environmental disclosures in the annual report: extending the applicability and predictive power of legitimacy theory. *Accounting, auditing and accountability journal*, 15(3), pp.344–371.

Patel, R. & Davidson, B., 2011. *Forskningsmetodikens grunder : att planera, genomföra och rapportera en undersökning* 4: 6 uppl., Lund: Studentlitteratur.

PWC. (2016). *Lagstadgad hållbarhetsrapport från 2017*. Hämtad 2018-04-02.
<https://www.pwc.se/sv/publikationer/finansiell-rapportering/lagstadgad-hallbarhetsrapport-fran-2017.html>

SCB. (u.å). *Begreppsförklaring inom nationalräkenskaperna*. Hämtad 2018-05-17.
<http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper-kvartals-och-arsberakningar/produktrelaterat/Fordjupad-information/begreppsforklaringar-inom-nationalrakenskaper/>

Smith, A., Raphael, D.D. & Macfie, A.L., 1976. *The theory of moral sentiments*, Oxford: Clarendon P.

SSAB. (2018). *Årsredovisning 2017*. Stockholm: SSAB.
<http://mb.cision.com/Public/980/2475073/a1df3b3df3947610.pdf>

Suchman, M.C., 1995. MANAGING LEGITIMACY - STRATEGIC AND INSTITUTIONAL APPROACHES. *Academy Of Management Review*, 20(3), pp.571–610.

Svensk Näringsliv. (u.å). *CSR*. Hämtad 2018-05-17.
<https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/csr/>

Swedbank. (2018). *Sammanställning av hållbarhetsinformation 2017*. Hämtad 2018-05-13. https://www.swedbank.com/idc/groups/public/@i/@sc/@all/@gs/@com/documents/publication/cid_2586587.pdf

Swedbank. (2018). *Års-och hållbarhetsredovisning 2017*. Stockholm: Swedbank AB. https://www.swedbank.com/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@ir/documents/financial/cid_2580377.pdf

UNEP. (u.å). *About UN Environment*, Hämtad 2018-05-20. <http://web.unep.org/about/who-we-are/overview>

Ulla Eriksson-Zetterquist, Thomas Kalling & Alexander Styhre, 2015. *Organisation och organisering. Upplaga 4*, Liber, Stockholm.

Wilmshurst, T. & Frost, G., 2000. Corporate environmental reporting: a test of legitimacy theory. *Accounting, auditing and accountability journal*, 13(1), pp.10–26.

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1 Excel-fil med GRI-aspekter

Kolum längst till vänster är GRI:s standarder. Siffrorna inom parentes visar totalt antal aspekter inom kategorin. Antal under företagens namn visar hur många aspekter varje bolag har tagit med i vardera kategori i sin hållbarhetsredovisning.

	Finansiella sektorn			Metall-och gruvsektorn		
	Nordea	Handelsbanken	Swedbank	Höiden	LKAB	SSAB
Generella standardupplysningar						
Strategi och analys (1)	1	1	1*	1	1	1
Organisationsprofil (14)	14	13	13	13	14	13
Identifierade väsentlighetsaspekter (7)	7	5	1	1*	7	5
Intressentengagemang (4)	4	5	5	5	4	5*
Redovisningens omfattning och avgränsning (6)	6	7*	12*	12*	6	11
Styrning (1)	1	1	3*	1	1	1
Etik och integritet (1)	1	1		1	1	1
Specifika upplysningar						
Miljömässig påverkan						
Material (2)				2	2	2
Energi (5)	2	1	1	3	2	3
Vatten (3)				2		1
Biologisk mångfald (4)				2	2	
Utslipp (7)	4	3	4	5	4	6
Avlopp och avfall (5)				5	1	1
Produkter och tjänster (2)						
Efterlevnad (1)	1			1	1	
Transport (1)						
Övergripande (1)						
Miljömässig utvärdering av leverantörer (2)	2		1	1	1	
Klagomålshantering (1)	1					
Social påverkan						
Anställningsförhållanden och arbetsvillkor (16)	8	8	2	8	5	5
Mänskliga rättigheter (12)	4	2		1	5	1
Organisationens roll i samhället (11)	6	2		3	3	
Produktsvar (9)	3	3			1	
Sektorspecifika upplysningar						
	G4-ER 1			G4-EN2	x	
	FS13	x	x	G4-EN12	x	
	FS14	x	x	G4-EN21	x	
	FS6	x	x	G4-EN23	x	
	FS7	x	x	G4-EN24	x	
				G4-LA6	x	x
	FS8	x	x	MM1	x	
	FS10	x	x	MM2		x
	FS11	x	x	MM3	x	x
				MM4	x	
				MM5	x	x
				MM6	x	x
				MM7	x	
				MM8		
				MM9	x	x
				MM10	x	x
				MM11	x	

8.2 Bilaga 2 Frågor till den kvalitativa analysen

Bilaga 2: Frågor till den kvalitativa analysen
Intressentdialog
• Vilka intressentgrupper har företaget identifierat?• Hur genomförs intressentdialoger och sker detta kontinuerligt?
Väsentlighet
• Hur är väsentlighetsanalysen genomförd?• Hur motiverar företaget väsentlighetsaspekterna i redovisningen?
Hållbarhetssammanhang
• Hur definieras hållbarhet och hållbar utveckling i organisationen?• Hur bidrar företaget till en hållbar utveckling på lokal-, nationell- och internationell nivå?• Hur arbetar företaget internt med hållbarhet?
Fullständighet
• Inkluderar företaget information från alla relevanta delar från organisationen?• Kan man följa utvecklingen över tid?
Struktur
• Hur är innehållet i hållbarhetsredovisningen strukturerat?

8.3 Bilaga 3 FN: s mål för hållbar utveckling

1. Ingen fattigdom
2. Ingen hunger
3. God hälsa och välbefinnande
4. God utbildningen för alla
5. Jämställdhet
6. Ren vatten och sanitet för alla
7. Hållbar energi för alla
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
13. Bekämpa klimatförändringarna
14. Hav och marina resurser
15. Ekosystem och biologisk mångfald
16. Fredliga och inkluderande samhällen
17. Genomförande och globalt partnerskap